

TERÖRİST DEVLET!

□ Türk Ordusu üçüncü kez, Irak'ın sınırlarını geçerek, kurtarılmış Kürdistan topraklarında yaşayan savunmasız halkı bombaladı. Kerkük ve Musul'u istila planlarının kanlı bir provası olan bombardıman basın ve politikacılar tarafından haretle alkışlandı.

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

HEJMAR • SAYI 13/5

11 ADAR • MART 1987

ISSN 0283—4898

PDK-l'ê da xwiyakirin

□ Dewleta Tirk, qeç bîzanibe ku hêzên me yê şoreşger di bin serokatiya partî de hazir û amade nin ku di welatê me û li herêmên rizgarkirî de li dijî her êrîşan raweste.

□ Dewleta Tirk ku endama NATO'ye bi vî êrîşa xwe delîlek nu nîşan da ku ew li dijî gelê me ye û hevkarîyek jî bo dewleta faşîst ya Iraqê dike.

Dumahîk di rûpela 2'an de

✱ Türk Ordusu'nun saldırısı bütün avrupa'da şiddetle protesto ediliyor!

■ Danimarka'da bir grup Kürdün pasaportlarını Adalet Bakanlığına göndererek, ülke yerine KURDISTAN yazılmasını talep ettiler.

■ Avrupa Parlamentosu'na verilen karar tasarruflarında Türk Devletinin Kürdistan'da uyguladığı istila politikasının kınanması istendi.

■ Atina'da Partizan, DEV-YOL, DEV-SOL, Halkın Kurtuluşu ve Rızgari Türk elçiliği önünde açlık grevi yaptılar.

Newroz ser sala me ye...
Adet û tora me ye...
Biçûk û mezinê me,
Dibêjin êdî dem e;
Diçine sersala hev,
Dicivin li mala hev.
Keyf û govendê dîkin,
Ji bo ku serbixwe bibin,
Dijmin ji ber xwe bibin;
Ser sala Kurdan pîroz...
Ev e cejna me; newroz...
Qedrican

Kedkarên
Kurdistan Press'ê
cejna NEWROZ'ê jî bo
xwendewanên xwe
pîroz dike

Kirve Kalender

**Mikhail Gorbaçov
Ne Yapıyor?**

Sayfa 4'de

"Benden Selam Söyle
Anadoluya"

Dido Sotiriyu

Röportaj, sayfa 6-7

Papandreu

Kıbrıslı kadınlara söz verdi:
"Savaşacağız"

Yazısı Sayfa 5'de

"Yalnız kalmışız.. Bu dünyaya aptal düşmüşüz.." Barzani ile beraber Sovyetlere giden bir peşmerge ile sohbet. Sayfa 9'da

PDK-I'ê da xwiyakirin

- Dewleta Tirk, qeç bizanibe ku hêzên me yê şoreşger di bin serokatîya partî de hazir û amade nin ku di welatê me û li herêmên rizgarkirî de li dijî her êrişan raweste.
- Dewleta Tirk ku endama NATO'ye bi vî êrişê xwe delîlek nu nîşan da ku ew li dijî gelê me ye û hevkarîyek ji bo dewleta faşîst ya Iraqê dike.

Îro di roja 7'ê Adarê de, bi daxuyani û nirxandina PDK-I, yal li ser êrişê leşkerî Tirk, ku di 4'ê Adarê de, bi derbazbûna tixûba Iraqê, bombarankirin navçeyên rizgarkiriyên Kurdistanê yê civîyên sivil, ji bo çapemenî û dezgayê rageyandinê, hat agahdarkirinê.

PDK-I, di daxuyaniya xwe de, di binê kîjan merc û nîrê de dibe bila bibe, em amade ne ku axa xwe li hember ev êrişên hov biparêzin. Ev êrişê hov ku mebesteya wê li ser piyan girtina rejîma hilweşandî ya Seddam, gelê bêparastin hedef girt. Em dixwazin ku hemû gelên pêşverû, çapemeniya pêşverû ve êrişê hov û bi xwîn biricimîne, got.

Wekî dinê di daxuyaniya de; gundiyeke ji gundê Sinad bi navê Ahmed Emîn hat kuştin û du kes jî birindar bûn; hat gotin. Teksta ku ji bo ANK hat dayîn, bêkêmanî ev e:

“Balafirên dewleta Tirkan, di pêncê (5) Adarê de, 1987 li ser axa rizgarkirî, êrişekî mezin kirin. Bi taybetî di axa Zaxoyê de, li ser sinor, hejmarekî balafirên gundê SINAD, ALANŞ, ORE û bombardiman kir. Di encama vî bombardîmanê de hov û dijvar, da gundiyeke welatparêz ji gundê Alanş, bi navê Ahmed Emîn hatê şehidkirin û se (3) ke-

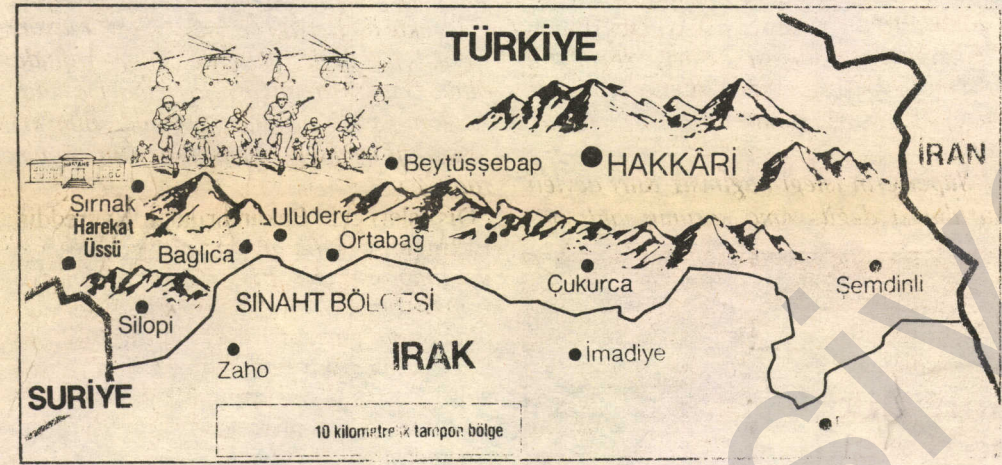
sên din yê welatparêz jî hatin birindar kirin. Di vî êrişê de, ziyaneke mezin i maddî çebû, geleke xani xerab bûn û pez dawar qir bûn.

Ev destdirêjiya dewleta Tirkan, li ser partî û gelê me, di bingeha xwe de besebeb e. Ev sebebên ku dewleta Tirkan didin pêş, ji bo vî êrişê, sedemên rast û derew in. Lêbelê divê dewleta Tirkan qeç bizanibe ku hêzên me yê şoreşger (sipayîya şoreşgerê Kurdistan-SSK), di binê serokatîya partî de, hazir û amade ye ku di welatê me de, li axa rizgarkirî li dijî her êrişan rawest e.

Dewleta Tirk, ku endamê NATO'ye, bi vî êrişê xwe, delîleke nû nîşan da ku ew li dijî gelê me, hevkarî dikin bi dewleta zingarbûyî ya faşîst a Iraqê rê.

Ji hemû hez û welatê pêşverî di herêmê û cihanê de, ji hemû rêxistinên mirovantiyê re, em dişa bandikîn, ku ew dest biavêjin ve meseleyê û wê dujminayêtiye mehkûm bikin, bila pişgiriya xebata gelê me ya bi reva bikin. Xebata me ji bo hilweşandina rejîma faşîst ya Bexda de û wergirtina mafê gelê Kurd.

Polit Buroya PDK
7 Adar 1987

Türk Ordusunun hareket alanının günlük gazetelerde çıkan bir haritası

I-KDP Açıkladı

- Türk devleti şunu iyi bilmelidir ki, patimizin önderliğindeki devrimci güçler, ülkemizi ve kurtarılmış bölgelerimizi her türlü saldırıya karşı korumaya hazırdır!
- NATO üyesi Türk devleti, halkımıza karşı olan düşmanlığının ve faşist Saddam rejimine destek vermenin bir örneğini daha sergilemiştir!

Türk ordusunun 4 Mart'ta Irak sınırlarını geçerek kurtarılmış Kürdistan'da yaşayan sivil halka karşı giriştiği bombardımanla ilgili olarak Irak Kürdistan Demokrat Partisi Polit Bürosu'nun 6 Mart'ta yaptığı değerlendirme bir bildiri ile bu gün (7 Mart) basına açıklandı.

I-KDP'nin açıklamasında "Enkaz haline gelen Saddam rejimini korumak için girişilen vahşi saldırılarda savunmasız Kürt halkının hedef alınmasının barbarlığı dile getirildi ve bu eylemin ilerici kamuoyu tarafından lanetlenmesi" istendi.

7 Mart 87 tarihinde I-KDP Polit Bürosu tarafından Kürt Haber Ajansı (ANK)'ye yapılan açıklamanın tam metni şöyledir:

“Türk savaş uçakları, 5 Mart 87 tarihinde kurtarılmış topraklarımıza büyük bir saldırı düzenlediler. Saldırı özel olarak Zaxo mintikasında sınır bölgesindeki köyleri hedef aldı. SINAD-ALANŞ-ORE ve KISAND köyleri bu saldırılarda hasar gördüler.

Bu vahşi bombardıman sonucu, Alans köyünden, Ahmed Emin ismindeki bir köylü şehid olmuş ve üç yurtsevde yaralanmıştır. Buna karşın, bombardıman büyük bir maddi zarara neden olmuş, bir çok ev yerle

bir olmuş ve hayvanlar telef olmuştur.

Türk devletinin halkımıza ve Partimize yönelik yaptığı bu müdahaleye gösterdiği sebeplerin hiç biri mantiki değildir. Türk devletinin bu saldırıya gerekçe yaptığı şeylerin tümü yalandır.

Fakat Türk devleti iyi bilmelidir ki (Spayîya şoreşgerê Kurdistan) Partimizin önderliğinde olacak ve olabilecek her türlü saldırıya karşı sonuna kadar direnecektir.

NATO üyesi olan Tür devleti, son yaptığı bu vahşi saldırıyla halkımıza karşı düşmanları ve enkaz haline gelen faşist Saddam rejimini ayakta tutma düşüncesinin yeni bir kanıtını daha ortaya çıkarmıştır.

Bütün ilerici güçleri ve ülkeleri, bütün hümanist kuruluşları bu düşmanca müdahaleyi mahkum etmeye, halkımızın mücadelesine yardımcı olmaya çağırıyoruz.

Mücadelemiz faşist Saddam rejiminin yıkılması ve Kürt halkının haklarını kazanmak içindir.

Irak Kürdistan Demokrat Partisi
Polit-Büro

7 Mart 1987

Sınırlarda

□ İran'ın son Basra kuşatmasından sonra, Libya'yı bombalayan ABD uçakları Adana'nın İncirlik hava üssüne geldiler. Ve Türk devleti yıllardır uygulayageldiği Sovyet sınırlarında yapılan "Kıy Tatbikatı" nı İran sınırlarına kaydırıldı. Bu nedenle de onbinlerce asker Türkiye'nin Güneydoğu'suna, bir diğer ifade ile kaynayan Kürdistan topraklarına yığıldı.

İç politikada iyice hırpalanan darbeci generallerin başı Evren için bu yeni durum, diktatörlüğün gevşeyen civatalarını sıkıştırmak için yeni imkanlar yarattı.

Bilindiği kadarıyla, özellikle Demirel'in "anti-militarist" kampanyası belli bir masefe katetmiş ve 12 Eylül generallerinin gerek askeri ve gerekse sivil bürokrasi içinde itibarları bir hayli sarsılmıştı. Bununla beraber, kont-gerilla'nın ipleri halen Çankaya'da Evren'in elindedir.

Türkiye'nin iç politikasının ve toplumsal çalkantıların kaçınılmaz bir sonucu olarak kont-gerilla'nın eylem alanı da bir hayli daralmış bulunuyor. Türkiye'nin genelindeki bu daralma, Kürdistan'da oldukça genişledi. Kont-gerilla bütün ağırlığı ile Kürdistan'a yerleşmiş durumda. Ve zaten, militarist generallerin elindeki en güçlü ve en işlek silah Türk devletinin Kürdistan politikasıdır.

Cumhuriyet Türkiye'sinin Kürdistan politikası Türk-Yunan savaşı sonrası ve sonrasında oluştu. Lozan'da ulusal bir kimlik kazanma durumuna girdi ve Şeyh Said direnmesinden sonra ideolojik bir çizgi haline geldi. Bu ideolojik çizgi, yalnızca Türk devletinin Kürdistan politikasını belirlemekle sınırlı değil. Fakat aynı zamanda genel devlet politikasını da çok açık ve net bir biçimde etkilemekte ve belirlemektedir.

O kadar ki, 1925'lerde oluşan ideolojik yapı, günümüze kadar her dar boğazda, her bunalım döneminde birbirine benzer uygulamalarla sık sık kendisini ortaya koymaktadır. Askeri müdahalelerin ve devlet darbelerinin başlıca gerekçesi, bu ideolojik yapılanmadan kaynaklanmaktadır.

Denilebilir ki, Türk devletinin Kürdistan politikasının değişmesi veya değiştirilmesi, Türk devletinin yapısal olarak değişmesi ile eşanlamlıdır.

Türkiye'de demokrasi ve sosyalizm mücadelesi veren politik güçler bu somut ve çıplak olguyu ya görmüyorlar ya da görmezden geliyorlar. Doğal olarak demokrasi mücadelesi kel, sosyalizm mücadelesi de güdük kalıyor.

Bu gün geline nokta öylesine içler acısıdır ki, Kürt ulusunun gasb edilen temel demokratik hak ve özgürlüklerinin üzerinden atlayarak demokrasi mücadelesi verildiği sanılmaktadır. Ancak, akli başında olan herkes biliyor ki, Kürt halkının gasbedilen temel demokratik hak ve özgürlükleri çağdaş bir politik çözüme ulaşmadığı sürece, Türkiye'de toplumun demokratikleşmesi mümkün değildir. Bu nesnel bir sonuçtur. Üzerinde tartışma yapılması bile abestir. Buna bağlı olarak marksist solun, jargonları içinde duran tartışmalar sorunu gündemleştirmekten bir hayli uzakta seyretmektedir. Marksist solun tartışmalarının ve önermelerinin yanlışlığı, doğruluğu

ayrı bir konudur, ama hayatın canlı pratiğine müdahale demek olan politik mücadelenin yerine bitip tükenmez teorik münazaralara takılıp kaldığı da bir gerçektir.

Bu gün içerde ya da dışarda olsun marksist solun büyükçe bir bölümü hala "faşist cunta", "faşist dikta" gibi kavramlar kullanmakta ve alternatif politikaya olarak da "burjuva demokrasisi için mücadele" perspektifini kabullenmektedirler. Faşist cuntaya karşı, demokrasi güçlerinin birliği, içine, burjuva partilerini de almaktadır. Ve zaten mantık da budur. Bu durumda, burjuva partilerinin Kürdistan politikaları hayati bir önem taşımaktadır. Oysa burjuva partileri, resmi ideolojinin Kürdistan politikasının yeminli savunucularıdır. Ordunun son eylemi de nitekim, sosyal demokrat Erdal İnönü tarafından hararetle savunulmuş ve ANAP'lılar tarafından da Erdal bey alkışlanmıştır. Takrir-i Sukun faciasının yaratıcıları olan "müfrit sol burjuvazi" nin şeflerinden İsmet İnönü'nün oğlu olan Erdal bey, aynı mantıkla, aynı şoven yargılarla ve aynı politik suikast anlayışı ile konuşmaktadır.

Bilmek zorunda olduğumuz gerçek şudur: Türk devletinin kanlı ve hain Kürdistan politikası değişmeden, değiştirilmeden, Türkiye'de demokrasi mücadelesi her zaman kasaturalarla delik deşik edilmeye mahkumdur. Bilinen ve fakat görmezden gelinen bu gerçek, her gün her saat kendini ortaya koymaktadır. Dünyanın en sahipsiz, en üçra köşelerinden biri olan Hakkari'nin bir iki ailelik mezarlarında -devlet tarafından planlanan ve kışkırtılan- ve kan davası temelinde vahşetle sonuçlanan olaylar, bir iç savaş mantığı ile yüzbinlerce askerin bu alana sevk edilmesi, alanın basına ve dünyaya kapatılması ve Irak'ın sınırları içinde bombardıman eylemlerine sebep oluyor. Türkiye hop oturup hop kalkıyor. Türk basının dünyada eşine ender rastlanan bir vurdum duymazlık ve sorumsuzlukla, militarizmin mantığını besleyen ve onu kışkırtan yayınları ise, gerek politik partiler ve gerekse aydınlar tarafından destek görüyor. Bu böyle olduğu sürece, Türk devletinin Kürdistan politikası yalnızca Kürt halkına kan ve ölüm getirmekle kalmayıp, Türkiye'de olan ya da olabilecek her türlü demokratik yapılanmayı da kökünden biçaklayacak, imha edecektir. Ve gene Türk devletinin Kürdistan politikası yürürlükte olduğu sürece her zaman bir Evren Çankaya'yı işgal edebilecek, demokrasi mücadelesinin şah damarı her zaman kasaturalarla parçalanabilecektir.

Sınırlarında meydana gelen olaylara gelince, Türkiye pratiğinde Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi mezralara sığmayacak ve mezralarda boğulmuyacak kadar köklü ve derin bir mücadeledir. Irak'a seyrüsefer düzenleyen Türk ordusu ise, binlerce metre yukardan savunmasız halka bomba yağdırabilir. Ama kurtarılmış topraklarına tırnakları ile yapışan ve var olma mücadelesi veren insanlar, ülkelerini istilaya yönelen "kahraman mehmetçiği" çiçekle karşılamayacaklardır. Orada ne köy korucusu bulabileceklerdir ve ne de kanlı eylemlerini alkışlayacak politikacılar ve basın! Orada, varlığı tehdit edilen bir halkın bin yıllık öfkesi ile karşılaşacaklardır. Ve omzu kalabalık generaller çok iyi biliyorlar ki, "kahraman mehmetçik" girdiği alanda boğulacaktır...

[Handwritten signature]

Di hidûdên da

Balafirên YDE'yê (Yakîtiya Dewletên Emerîkî), ku Lîbya bombabaran kiribûn, piştî dorhevgirtina Basra ji alî Îranê, hatin balafirgehê Încîrlîk li Adana. Û Tirkîye tatbîqatên xwe yê zivistanê, ku bi salan vir de li ber hidudên Sowyetê pêk danî, kişand ber hidudê Îranê. Ji ber vê bi deh hezaran leşker di rojhilata bakur ya Tirkîye, bi gotinek din di axa Kurdistanana kelî de kom bûn.

Vê yekê, ji bo jidandina bixuyên sistbuyî yê dîktatoriyê ji serê generalan Evren re mecalên baş peyda kir.

Qandî ku tê zanîn qampanya "dijî militarîzm" ya Demirelê di pratîkê de hin gav avetiye û generalên 12 Îlonê ger di leşker û ger jî di nav bürokrasiyên sîvîl de ji giraniya xwe gelek tişt winda kirin. Bi vê yekê ve bena kontr-gerilayê hê jî li Çankaya destê Evren de ye.

Meydana ameliyatê ya kontr-gerila jî, ji ber politîqa hundîrî ya Tirkîye û ji ber tevlihevbûna civakî, zêde teng buye. Vê tenghiyê di gişê Tirkîye de, li Kurdistanê gelek fireh bû. Kontr-gerîla bi hemu giraniya xwe ve li Kurdistanê bi cih buye. Ji xwe, çekê herî xurt û baş di destê generalên militarîst de, politîqa Kurdistanê ye.

Polîtîqa Kurdistanê ya Komara Tirkîye, di herba Tirk û Yewnan û piştê wê de çê bû. Di Lozanê de li huwiya xwe ya netewî geriya û piştî berwaxdana Şêx Seîd wek xetekî ideolojîk kete jiyane. Çarçewa vê xetê ne bi tenê Kurdistanê ve girêdayî. Di aynî wextî de gelek tesîra vê xetê li ser politîqa dewletê heye û bi vekirî rê nîşanê wê dike.

Hew qasî ku, vê xeta ideolojîk, ku bingeha wê di 1925'an de hate avetî, heta bi îro di her warê tengasiyê de xwe bi metodên wek hev gelek cara dayê xwiya kirin. Sebeba, ji midaxleyên leşkerî û derbeyên dewletê re tê nîşan dan, li ser vê ideolojiyê tê avakirin.

Meriv dikare bibêje, ku ji bo guhartin yan jî ji bo guhardina politîqa dewleta Tirk ji bo Kurdistanê, bi guhartina bingeha dewleta Tirk ve girêdayî ye.

Hêzên siyasî, ku li Tirkîye têkoşîna demokrasîyê û sosyalîzmê didin, yan vê tiştê tazî nabînin û yan jî naxwazin bibînin. Ji bo vê yekê têkoşîna demokrasîyê gurî, têkoşîna sosyalîzmê jî ales dimîne.

Rewşa îro wisa tahle, ku bi bihurandina li ser mafên demokratîk û azadî yê bingehî yê netewa Kurd, tîn nîşan dan, ku têkoşîna ji bo demokrasîyê heye! Le belê, her merivek baqil dizane, ku bê çarserkirina mafên demokratîk û azadî yê gelê Kurd bi şiklekê hemdem, demokratîk buyîna civata Tirkîye ne mimkun e! Ev, tiştê berbiçav e. Mineqêşa li ser vê yekê nabe. Bi vê ve girêdayî, mineqêşeyên di nav jargona çepê Marksî, ji anîna holê ya vê mesele gelek dur e. Rastî û çewtiya pêşneyarên çepê Marksî babetek din e. Lê,

ev jî rast e ku, ev çep di şuna têkoşîna politik, ku midaxele ji pratîka jiyane re ji ev e, di mineqêşeyên teorîk ku dawîya wê nayê de xetimiye.

Îro piraniya çepê Marksî ger li hindur û ger jî li derva hê jî "cunta faşî", "diktatoriya faşî" dibêjin û bedela politîqa xwe jî têkoşîna ji bo "demokrasiya burjuva" tînin. Yekîtiya hêzên demokrasî li dijî cunta faşîst, partiyên burjuvazî jî digre nav xwe. Ji xwe mantiq jî ev e. Di vê rewşê de politîqa partiyên burjuvazî ji bo Kurdistanê gelek girîng e. Lê, partiyên burjuvazî li ser politîqa Kurdistanê ya îdeolojiya resmî sondê dixwin. Êrîşa dawî ya Ordiya tirk jî, ji alî sosyal Demokrat Erdal İnönî ve hatiye parastin û kesên ANAP'ê jî jê re çapîka lîxistîne. Kurê İsmet İnönî Erdal jî wek bavê xwe, ku şefê "burjuvaziye çep yê müfrit" e û faciayê Takrîr-î Sikun'ê afirandiye, bi şiklekî şoven û bi mantiqa suikasta palitîqayê dipeyive.

Rastiya ku divê em bizanibin ev e: Heta ku politîqa dewleta Tirk ya bi xwîn ji bo Kurdistanê neyê guharandin, têkoşîna ji bo demokrasîyê li Tirkîye her gav dê mehkûmê perçebûyîna di ber kêran de be. Vê yekê, ku tê zanîn, belê nayê dîtin, her roj û her saet xwe nîşan dide.

Di cihekî herî bê xwedî û tenê yê dinê, Çolemergê de meseleyên xwînê di navbera du malbata de ji alî dewletê ve tê geş kirin û qewimandî nê hov tîn holê. Ev tişt dibe sebeb, ku bi mantiqa herba hindurî bi sedhezaran leşker tîn seferberkirin, mintîqa li weşan û dinê re tê girtin û hindurê hidudên Iraqê tîn bombabaran kirin. Tirkîyê ger radibe, ger rûdine. Weşanên rojnameyên Tirkîyê ku bêberpîrsiyarê mantiqa militarîzmê xwedî dike û wê daf dike, ji alî partiyên politik û ronakbîran ve tê parastin. Heta ku, ev tişt wisa be, politîqa dewleta Tirk ji bo Kurdistanê ne bi tenê ji gelê Kurd re, li berwajiyê ve ji demokrasîya Tirkîye re jî xwîn û mirinê bîne. Û dîsa, heta ku politîqa dewleta Tirk ji bo Kurdistanê di holê de be, Evren di her wext karibe di Çankayayê de rune û bingeha têkoşîna demokrasîyê dê her gav dikare bê texrib kirin.

Qewimandinan di hidudan de; têkoşîna rizgariya netewî ya li Kurdistanê hînge kevn û kur e ku, di nav çend gundan de nikare bê fetisandin. Ordiya Tirk jî ku seferê ji Iraqê re kir, bi hezaran mitro bilindahî ji gelê me yê bê parastin re dikare bomban bibarîne. Lê belê, insanên me ku axa rizgarkirî û hebûnê xwe bi neynukan diparêzin, li dijî vê êrîşê ji "mehmetçîkên qehreman" re dê gula sor pêşkeş nekin. Ew, de li wir ne parazkerên gundan, ne eylemên xwînî, ne weşan û ne jî kesên politik ku çepîkan lîdixin bibînin. Ew, de li wir bi nefret û rîka gelê Kurd ya hezar salan bibînin. Generalan divê baş bizanibin, ku ew dê li wir bîn fetisandin...

Red ve inkar politikası yerine

Olur mu olmaz mı? Ya olursa politikası

Kürdistan sorunu Gündemde

- Demirel: Türkiye'nin Kürt diye bir sorunu yok. Bu Türk devletinin zaafı değil, Türkiye'nin zengilidir.
- Hasan Esat Işık: Ortadoğu'da kesinleşmiş sınırlar yok. ABD ve Sovyetler ise, bu haritayı istedikleri gibi çizecek güce sahip değil.
- Hayrettin Erkmen: Ne Amerika ve ne de Rusya bağımsız bir Kürt devleti istemiyor, çünkü böyle bir devletin kimin safında olacağını garantisi yok!
- Dr. Nevzat Yalçıntaş: Sovyetler Birliği, Mahabat'ta olduğu gibi, burjuva bir Kürt devletini destekleyebilir!

□ Geçtiğimiz günlerde M. Ali Birand'ın Milliyet gazetesinde yayınlanan "Kürt Sorununu Askeri Harekatla Çözemeyiz" başlıklı makalesinin yayınlanmasından sonra da 10 Mart 1987 tarihli Milliyet gazetesi araştırma-haber yazısı olarak, "Süperlerin gündeminde Kürt devleti yok" başlığı altında kendisine göre sorunu tartışıyor. Araştırmayı yöneten Necati Doğru'nun "İstanbul sermayesi Kürt sorununu çözemez" başlığı altında sunuş yazısında görüşlerini şöyle belirtiyor:

"Süperlerin isteği bağımsız Kürt devleti kurulması değil. Ama sorunu canlı tut-

Eski başbakanlardan Süleyman Demirel'e göre, Türkiye'nin Kürt sorunu diye bir sorunu yok.. Her vatandaş devletin sahibi!!!

mak. Problemsiz Türkiye süperlerin çekim alanından daha rahat sıyrılacağı için Kürt meselesini canlı tutmak işlerine gelir. Süperlerin bakışı bu, peki bizim tavrımız ne? Bu konuda öteden beri iki görüş ola gelmiştir...'' diyen yazar görüşlerini şöyle açıklıyor; "Bu yapılmayıp tarım reformu adı altında İstanbul sermayesinin bölgede para hegemonyası kurup, bu insanları da ücretli işçi yapma yoluna giderse, büyüyecek olan hınc ayrılıkçı güçlerin ekmeğine yağ sürecektir. Kürt sorununu askeri harekatlarla kesin çözüme ulaşılmayacağı görüşünde birleşiyorsak, bölge için özel bir ekonomik-sosyal ve kültürel bir plan yapmalıyız; ama hakkaniyeti zedeledikten."

Milli Savunma eski Bakanlarından emekli Büyükelçi, Hasan Esat Işık sorularımızı ortadoğu sorunu çerçevesinde cevapladı diyen Milliyet, H. Esat Işık'a şu soruyu yöneltiyor.

"Süperlerin Kürt sorununa bakışı nasıldır?":

"Bu gün Ortadoğu, Avrupa'da olduğunun tersine sınırlarla kesin olarak çizilmiş değil. Amerika olsun, Sovyetler olsun, Ortadoğu'nun haritasını istedikleri gibi çizebilecek güce ve imkana sahip değil." diyor Hasan Esat Işık, "ABD de görünür bir gelecekte bağımsız bir devlet düşünmüyor. Çünkü bu devletin ilerde kimin safında olacağını kestiremiyor. Sovyetler ise, taarruzdan ziyade güvence peşinde. Bünyesi Osmanlılarinkine benziyor. Bu onun zaafı".

Dış İşleri eski Bakanlarından Hayreddin Erkmen ise, "Bu gün Amerika da, Rusya da, bağımsız bir Kürt devleti istemiyor. Çünkü böyle bir devletin kimin safında olacağını garantisi yok" Milliyet'in eski Başbakanlardan Süleyman Demirel'e yönelttiği, size göre süper devletler Kürt sorununda ne düşünüyor sorusunu Demirel, şöyle cevaplandırıyor:

"Türkiye'nin Kürt sorunu diye bir sorunu yoktur. İster Hakkari'de, ister İzmir ve Konya'da yaşasın her vatandaşımız bu devletin sahibidir. Eşitlik hadisesinde bozukluklar varsa düzeltilmelidir. Türkiye'deki etnik ve insan farklılıkları mazinin getirdiği hususlardır. Bunlar Türk milletinin zaafı değil, zenginlidir."

Konuyla ilgili Milliyet'in görüşüne başvurduğu İstanbul Üniversitesi öğretim görevlilerinden Dr. Nevzat Yalçıntaş ise, "Batı, Amerika ve Avrupa zaman zaman değişen gayelerini gerçekleştirmede Kürt meselesini bir vasıta olarak gördü. Sovyet Rusya, Çarlık'tan miras olarak konuyla ilgilendi. 1940'larda İran'da kurulan Mahabad Kürt devletini Rusya destekledi. Bu gün de Marksist Kürt gruplarını teşvik ediyor. Ancak bağımsız bir devletin kurulmasını destekliyor diyecek somut bir bilgim yok. Fakat Sovyetler fırsatçıdır. Mahabad örneğinde olduğu gibi burjuva bir Kürt devletini de destekleyebilirler."

Milliyet gazetesi Cumhuriyet döneminde 17 Kürt isyanı olduğunu da belirterek Nasturi, Şeyh Said, Reşkotan ve Raman, Sasun isyanları, 1. Ağrı isyanı, Koçuşağı, Mutki, 2. Ağrı, Bicar, Asi Resul, Tendürek, Savur, Zilan, Oramar, 3. Ağrı, Pülümür ve Dersim'i belirterek görüşüne başvurduğu bütün kesimlerin, Avrupa, Amerika ve Sovyetlerin bağımsız bir devleti istememekle birlikte çeşitli Kürt gruplarına el altından yardımcı olduğu görüşünde.

Mikhail GORBAÇOV

Ne yapıyor?

□ Sovyetler Birliği'nde rüzgarlar, Lenin sonrası'nın alışılmış 'gri-donuk' luğundan bir hayli farklı esiyor. Çok kimse ne olup bitiyor sorusuna, çeşitli saiklerin merakı ile yanıt arıyor. Kuşkusuz Sovyetler Birliği'nde olup bitenleri kısa bir yazının çerçevesinde irdelemek olası değil. Bu nedenle biz sözkonusu sorunu ve soruları bir dizi makalede, tarihsel bağınımları - oluş ve olanakları - çerçevesinde, ister istemez bölüm bölüm irdeleyeceğiz.

Bu yazımızda, ağırlıklı olarak M. Gorbaçov'dan aktarmalarla, ne yapıldığı ve ne yapılmak istendiğini sergilemeye çalışacağız.

"Demokrasiye hava kadar ihtiyacımız var"

Gorbaçov'un, Çernenko'nun ölümü sonrası, 11 Mart 1985 de SBKP'ye Genel Sekreter seçildikten sonra, tartışmalara açık bir yenileşme hareketini başlattığını hepimiz biliyoruz.

Sözkonusu yenileşme hareketi, H.Berktaş'a göre 1970 1980 yılları arasında Çin'de devreye sokulan "reformların görece ürkek ve ampirist bir takipçiliği". A.Başer Kafaoglu'na göre ise, "sosyalizme hız ve güç verecek uygulamalar bütünüdür." Evet bir yenilik ortada. Farklı yorumlar getiriliyor. Zaten bunu da M. Gorbaçov, 28-31 Ocak 1987'de yapılan SBKP-MK toplantısındaki konuşmasında şöyle açıklıyor: "Değişikliğin gerekli olup olmadığı tartışması bitti... Değişiklik artık sadece bir fikir değil, bir gerçekliktir... Demokrasiye hava kadar ihtiyacımız var... Açıklık, eleştiri, öz eleştiri, yığınların denetimi.. bunlar Sovyet toplumunun gelişmesinin sağlıklı unsurleridir... Halkın aktif katılımı olmadan çözemeyiz... Toplumun devrimci örgütlenmesi, yenilenmesi, ülkenin kaderi halkın ellerindedir."

Şu bir gerçek, Gobaçov'un SBKP'nin 27. Kongresinde dile getirdiği tezler, yer yer donuk bürokratik yapıyı ve hantallığını eleştiren, katılımcı ve yenilenmecî yönelimlerin ilanı anlamını taşımaktadır. Gorbaçov'un perspektiflerini kısaca şu alt başlıklarda toplamak olasıdır.

1- Gelişim hızının artırılması. Ekonominin reorganize edilerek, üretkenliğin artırılması. Halkın yaşam düzeyinin ve standartlarının yükseltilmesi.

2- Bilimsel teknolojinin toplumsal-ekonomik yaşamda yerleşik bir duruma getirilerek, yenileme perspektiflerine çağdaş düzeyde ivme kazandırmak.

3- Barış savaşımını edilgen

konumlu bir savunmacılıktan çıkartıp, oldukça aktivist bir tutumla savaş tehdidine ve silahlanma yarışına karşı çıkmak. Bu alanda tavanla görüşmeler yanında, tabana da hitap ederek, tavanı sıkıştırmak ve deşifre etmek.

4- Partide ve devlet yönetimindeki bürokratik deformasyona karşı savaş açmak. Parti ve devlet düzeyinde katılımcı ve atılımcı bir ruhun dinamizmini eğemen kılmak. Yönetimi bürokratik hantallıktan kurtararak demokratikleştirmek.

5- Ayrıca bunları halkın katılımı ile gerçeklemek. Böylelikle de işyeri konseyleri temelindeki bir sosyalist demokrasiyi gerçeklemek. Bu yolda ise, geçmişten bugüne ulaşan hatalarla hesaplaşarak, açıklık ve eleştiri - özeleştiriye Parti ve devlet yönetimi nezdinde yeniden devreye sokmak.

Kısaca işaret ettiklerimizi, denilenlerle ve olgularla örneklersek: Öncelikle Sovyet ekonomisinde ulusal gelir 1981-1985 arasında % 3,6 arttığı halde, bu rakam 1986'da % 4,1 civarında bir artışla gerçekleşmiştir. Ayrıca endüstri üretimi 1986'da: 1977'den 1985'e kadar ki göstergelerin üzerinde gerçekleşmiştir. Gorbaçov'un ekonomist'i Aganbegian, yeni ekonomik yönelim ve uygulamaları 'ikinci bir NEP' olarak niteliyor. Ayrıca ekonomik işletmeler kimi özerklikleri de tanıyor. Anımsanacağı gibi, 3 Mart 1986'da Başbakan Rijkov, ekonomiyi eleştirmiş ve sanayide bir çok hedeflerin gerisinde kaldığına işaret etmişti. Aynı şekilde Rijkov yine 24.06.1986'da yaptığı bir diğer açıklama ile de, batılı şirketlerle ortak ekonomik yatırımlara girişebileceklerini açıklamıştı. Tüm bunların yanında ise, Sovyet yönetimi 22.11.1986'da aynı çatı altında yaşayan aile bireylerinin özel işletme kurabilmelerine ilişkin yasayı kabul etti.

"Ya hep beraber mahvolacağız, ya da..."

Tüm bunların yanında bilimsel teknolojinin toplumsal-ekonomik yaşama daha da yoğun olarak sokulması yolunda tedbirler alındı. Gobaçov ve yeni ekibi bu konunun önemini durmadan vurguladı.

Barış savaşımını alanında ise, Gorbaçov yönetiminin pratik bir sonuç elde etmesi de, Cenevre ve Reykjavik görüşmelerinde ABD'yi teşhir ve tecrit politikası anlamında oldukça "kârlı" çıktı. Gorbaçov yönetimi - bir askeri için tam beş işçisi çalışmak durumunda kaldığı için - silahlanmayı minimalize etmeyi (en aza indirmeyi) istiyor. Afganistan'ın, kendisi için ekonomik ma-

liyettini çok iyi biliyor. Örneğin, Afganistan'daki savaş giderleri hariç, şu anda Afganistan'da sanayi üretiminin % 60'ının alt yapısı Sovyetlerin finansmanı ile gerçekleştirilmiştir. Tüm bunlardan ötürü Gorbaçov şunları demektedir: "Ortada yadsınmayacak bir gerçek var. Ya hep beraber mahvolacağız, ya da birlikte dünyayı yok olmaktan kurtaracağız. Batılılara, bir noktayı hatırlatmak istiyorum: ateşlenen her füze sadece bir cinayet aracı değil, aynı zamanda bir intihar aracıdır. Sovyetler Birliği hiçbir zaman, bir savaşı başlatmayacaktır. Ancak gerektiğinde kendisine saldıranlara haddini bildirecektir."

"Topluma az şey verip, çok şey almak isteyenler"

Gorbaçov'un partide ve devlet yönetiminde bürokrasiye karşı açtığı savaşa gelince, 2 Temmuz 1985 de 28 yıldır Dışişleri Bakanlığı yapan Gromiko-

nun görevinden alınması ile başlayan tasfiyeler, Brejnev'in 'dokunulmaz' damadına; oradan da Kazakistan Komünist Partisi yönetiminin 2/3'nin değiştirilmesi ve Parti Sekreteri D. Kunayev'in tesfisi ile ivme kazanıp, Moskova Parti Başkanı Grişin'e kadar uzanıyordu. Ayrıca, Özbekistan, Türkmenistan, Moldavya'da da bir dizi anti-bürokratik operasyonlar (belki de biraz bürokratikçe!...) devreye sokuluyordu. Evet, ortada Brejnevci kadroların hızlı bir tasfisi var. Bu çok açık... Gorbaçov belki de bir hayli hızlı bir ritimle 'irrasyonel unsurlar' olarak nitelediği ve 'görevlerini çok çirkin bir biçimde kötüye kullanan' bürokratları devre dışı bırakma operasyonlarını tırmandırırken şunları söylüyor: "Daha rahat, daha sakin bir yaşantımız olamaz mı? Ekim Devrimi'nden bu yana gerilim dolu 70 yıl yaşadık! 'Şimdi biraz dinlenebiliriz' diye düşünebiliriz. Hayır yoldaşlar! Tarih

bugün bize böyle bir olanak tanımıyor... Hiç kimse bizi yolumuzdan caydırmayacak! Öngördüğümüz değişikliklere, reformlara, 'devrim' diyebiliriz. Bu reformlar toplum sisteminde köklü bir değişikliğe yol açarak, devrimsel boyutlar kazanıyor. Bu bazı kimselerin işine gelmiyor tabii. Biz bunların kimler olduğunu biliyoruz. Bunlar topluma az verip, çok şeyler almak isteyen kimselerdir. Ancak çalışan halk her şeyin farkında, ve kendilerine er geç gereken cevabı verecek..."

Evet, Gorbaçov, Partideki atılığın ve Devlet düzeyindeki hantallığın, hasılı bürokratik deformasyonun anti-bürokratik ve dinamik bir katılımcılığın tabanının genişletilerek aşılabilmesi düşüncesi ve kısmi uygulamaları içindedir. Tam da bu noktada, Sovyetlerde gerçekten ciddi kapsamlı bir açıklık ve özgürlük eğilimi devreye girmiştir. Örneğin, Pravda, Afganistan politikasını ve

Brejnev dönemini eleştirirken, Sakharov, Gemilev, Ratuşinskaya'ya vebenzerlerine ilişkin ceza ve kısıtlamalar da kaldırılmıştır. Ayrıca sansür ve sessizlik politikaları da önemli ölçülerde gerilerde kalmıştır.

"1940'ların tartışmaları teorik düzeyden yoksundu"

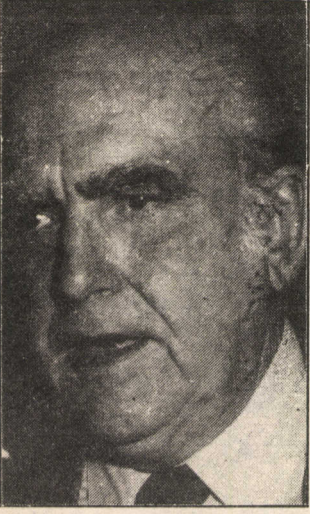
Bu arada serbest seçim ve gizli oylama ile işyeri komiteleri temelinde seçimler görüşü yaygınlaşmaya başlamıştır. Planlamanın işyeri komiteleri ile başlaması yolunda tedbirler alınmasına yönelinmiştir. Propaganda yerine, gerçekler olduğu gibi dile getirilir olmuştur. Artık zaafklar saklanmayarak, açıkça konuşulabilmektedir.

ABD'ye daha önce göç eden 40 Sovyet yurttaşı, son gelişmelerle beraber tekrar ülkelerine dönerken, son konuşmalarından birinde Gorbaçov açıkça şunları dile getiriyordu: "Toplumda bu günkü sorunlarımızın, tahminlerimizden daha da eski dönemlerden kaynaklandığını görüyoruz... Bu günkü sosyalizmin teorik alanda kavranması, büyük ölçüde toplumun güç sorunlarla boğuşmak zorunda kaldığı 1930'ların ve 1940'ların düzeyinden miras kaldı... O dönemdeki tartışmaların teorik platformdan yoksun olduğunu ve bazı görüşlerin, tartışmasız gerçekler olarak kabul edildiğini..." belirten Gorbaçov, Stalin dönemini açıkça eleştiriyordu. Aynı konuşmada ise Gorbaçov, Brejnev dönemini eşine ender rastlanır bir sertlikle eleştirdikten sonra, "Lenin'in sosyalizm anlayışı da çok sık bir biçimde yorumlandı, O'nun teorik derinliğinin gözden uzak tutulmaması gerekirdi" diye ekliyordu.

Evet, özellikle ve ağırlıklı olarak, "M.Gorbaçov Ne Yapıyor?" sorusunun yanıtını yine Gorbaçov'da arıyan yazımızı (tüm bunların eleştirisel bir değerlendirilmesini, diğer yazımıza bırakarak), yine Gorbaçov'un tarihini ve gerçekliğini özeleştirisel boyutlarda dile getiren şu sözlerini naklederek, noktalyalım: "İnsan eliyle ve kafasıyla üretilen her şey gibi, sosyalizmin yerleşmesi de kazasız, hatasız ve trajedisiz olamazdı tabii... Sosyalizmden komünizme geçiş süreci toplumsal gelişmelerin objektif kuralları ile belirlenir. Bu süreci hızlandırmak için girişilen deneyimler, toplumun maddi ve manevi olgunluk düzeyi göz önüne alınmaksızın zorla komünist prensipleri uygulama çabaları, tecrübelerin de gösterdiği gibi, başarısızlığa mahkumdur."

27 Şubat 1987
Paris

Kirve KALENDER

“SAVAŞACAĞIZ”

- “Eğer Türkiye’den Kıbrıs’a herhangi bir tahrik olursa savaşırız”.
- Yunanistan hiç bir zaman durmayacak, Bağımsız, özgür ve demokratik bir Kıbrıs için her şey yapacaktır.
- Eğer bir tahrik olursa, bu aramızdaki savaşı kaçınılmaz kılacaktır.

ANK • Atina

□ Yunanistan’daki Türk Elçiliği önünde günlerdir çadır kurarak, Kıbrıs’taki Türk işgalini protesto eden Kıbrıs’lı kadınları ziyaret eden Yunanistan Başbakanı A. Papandreu şunları söyledi:

“Hükümetimizin Kıbrıs konusundaki görüşü en berrak olarak ve net biçimde bugün ortaya konmuştur. Eğer herhangi bir tahrik olursa bu aramızda savaşı kaçınılmaz kılacaktır. Kesinlikle savaşacağız”

Ayrıca elçilik önünde kadınlar tarafından açılan deftere, Papandreu şunları yazdı:

“Yunanistan hiçbir zaman durmayacak. Kıbrıs’taki kardeşleri için her yardımı yapacaktır. Bağımsız, özgür ve demokrat bir Kıbrıs için ve mültecilerin geri dönmeleri için her şey yapılacaktır. Biliyorum, en önemli sorunlardan biri de, kaybolan babalarınız, kardeşleriniz, kocalarınız, çocuklarınızdır. Bunun üzerinde çok durduk ve duracağız. Sizinle birlikte mücadele vereceğiz. En kötü şey, insanın yakınlarının, babasının, kardeşlerinin nerede olduğunu bilmeme-

Kıbrıslı kadınların düzenlediği yürüyüşe Papandreu'nun eşi Margarita da (ortada) katıldı.

sidir. Elimize bazı belgeler geçti, fakat henüz bir ipucu bulamadık. Bu mücadeleyi sizinle birlikte sürdüreceğiz. Ben kişisel olarak bu mücadelede şehit olanlara ibadet ederim.”

Papandreu konuşmasında ise şu belirlemeleri yaptı:

“Bundan böyle, Türkiye, Kıbrıs’da yeni sorunlar yaratırsa buna asla müsadde etmeyeceğiz. Bununla mücadele edeceğiz. Ben ve hükümet kesinlikle bu görüşlere bağlıyız. Eğer Yunanistan Kıbrıs’ın işgaline izin verir ve bunun meşrulaştırılmasını Türkiye açısından sağlarsa, o zaman Ege de tehlikeye girer. Başka yerler de... Şu an Türkiye ile ilişkilerimiz kötü bir yerde. Bu halde birbirimize sıkı sıkı tutunarak, Kıbrıs’ın özgürlüğüne kavuşmasına kadar mücadele etmeliyiz...” dedi.

Kıbrıslı kadınları, Yunanistan Komünist Partisi Genel Sekreteri de ziyaret etti, ayrıca bestekar Şavapulos grevci kadınlara bir konser verdi.

Stockholm • ANK

□ Kürdistan’da yürürlükte olan devlet politikası, adı sanı duyulmamış, kimliksiz binlerce yurtseveri gerek sınır boylarında, gerek işkence tezgahlarında, açık ya da gizli yöntemlerle katline neden olmakta ve her katliam ardında bir dizi soru işareti bırakmaktadır. Katliamlar gizli tutulmakta, bu katliamlar üzerindeki sis perdesi bir türlü kaldırılmamaktadır.

Zübeyir Yıldırım bu olaylara sadece küçük bir örnek. Kürdistan Press olarak, yurtseverlerin katliamının ardındaki gerçeklere birazcık da olsa ışık tutabilirsek görevimizi yerine getirmiş olacağız.

14 Mart 1986 tarihinde Mardin tugayında katledilen Zübeyir Yıldırım’ın yakınları Kürdistan Press merkez bürosunu ziyaret ettiklerinde, ölümünün birinci yıl dönümü nedeniyle konu üzerine kısa bir sohbet yaptık. Kimdi Zübeyir Yıldırım, neden ve nasıl katledilmişti?

Sorularımızı Zübeyir Yıldırım’ın akrabalarından Şerefhan CİZİRÎ şöyle yanıtladı:

“Biz ailecek Kürdistan mücadelesine inanmış insanlarız. Apê Zübeyir bütün yaşamını Kürdistan’ın kurtuluşuna adanmıştı. Katledildiği güne kadar da düşüncelerinden taviz vermedi.

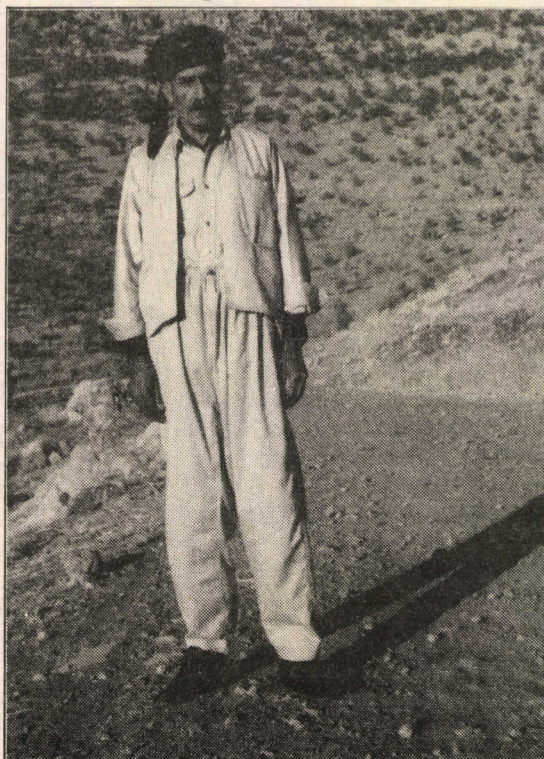
Katledildiğinde 60 yaşındaydı ve ardında 7 çocuk bıraktı. Apê Zübeyir Mardin yöresinde tanınan bir insandır. Bölgenin ileri gelen aşiretlerinden ÖMERÎ’lerin yöneticilerindendir. Aşiret yöneticisi olmasına rağmen, alçakgönüllü, yurtsever muhtevalı, herkese yardım elini uzatan nitelikte bir insandı.

Siyasi mücadeleye katıldığı dönem 1960’lı yıllardır. 1960’da KDP üyesiydi ve 60’dan 75’e kadar sürekli Irak kürdistan’ına gidip geliyor, oradaki mücadeleye de omuz veriyordu. 75 sonrası asıl mücadele alanının Kuzey Kürdistan olduğuna inandığından, bölgeye dönmüştü. 1975 sonrası bildiğiniz gibi, Kuzey’de sol akım filizlendi ve Apê Zübeyir bundan etkilendi. Akrabalarının bir kısmının Özgürlükçü olması onu da etkiledi ve

kendisi Ö.Yolu’nun bir elemanı olarak bölgede çalışmalar yaptı. Bu çalışmalarına uzun süre devam etti. Ö.Yolu’ndan olmasına rağmen, hiç bir Kürt hareketi arasında ayırım gözetmez, PKK’dan KUK’a kadar bütün hareketlere yardım eder, evinde besler bakardı. 12 Eylül sonrası şartların zorlaşması, üzerindeki baskılara rağmen bölgeyi terk etmedi ve çalışmalarına devam etti.

ZÜBEYİR YILDIRIM OLAYI

- 60 yaşında hayata gözlerini yuman Zübeyir Yıldırım’ın katledilmesinin üzerindeki sis perdesi henüz kalkmadı.

8’ê ADARÊ, CEJNA JIN

Pervîn

□ Ev cejna giring di salên dawîn de, di gelek cihên cihanê de, tê pîroz kirin, ji bo ku bi şiyarbûn û pêşveçûna gel û çînan pîrsa jin ji cihêki ne piçûk di têkoşînan de digire.

Li gel ku ev pîrs gelek kevna e, şiyarbûna jinan û têkoşîna wan bi awakî girseyî (bi kitle) diji bindestiyê ne pîrr kevn e. Di sedsala XIX mîn de, sala 1857, bi sedan jinên karker li Newyork, li Emerîka, xwepêşandinekê (meşin) diji karê 12 katjimêran (seet) pêk anî. Ev bûyera dîrokî ji aliyê polisê siwarî hat pelixandin...

Eger îro jin di welatên ku ji aliyê aborî (iqtisadî) pêş ve çûne ji ya ku di welatên cihana siyemîn de diji çêtir be jî, ew hîn ji azadî û serbestiya rast dîr e. Li gel ku ew li derwe dixebite û ji aliyê aborî ne pîrr girêdayî zilam e, gelek astengên (engel) ku riha wan a kûr ne cihêtiya fizikî ye, lê gihandina (terbiye) cihê ya keç û kuran e, di riya pêşveçûna jin de radiwestin. Em dikarin li ser vê yekê hin nîşan bidin:

Pêwendiya jin û mêr: Piraniya jinan, piştî heşt katjimêrên xebatê li derve, li malê jî gelek kar dikin; gihandina zarokan, xwarin, paqijî... Piraniya mêran pîrr alî wan nakin. Hin bawer dikin ku eger ew carcaran firaqan bişon yan li zarokan binêrin erkê (wezîfe) wan diqede! Bi awakî kurt, jin berpirsiyariya hundir û derve hildigire ser milên xwe. Lê, ev yek ne bitenê sûcê zilam e. Gelek jin mêrên xwe han nadin (teşwîq nakin) ku berpirsiyariya hundirî par bikin û hertiştî distînin ser xwe.

Di cihê kar de: Piraniya jinan di wezîfên piçûk û yê bê berpirsiyarî de dixebitin: daktîlo, sekretêr... Gelek ji wan vê rewşê dipejirînin (qebul dikin) jî sedemên cihê; Tîrsa hundakirina karê xwe...

Di alanên bilind de: Piraniya jinên ku pêş ve çûne di warên saxî û gihandî de kar dikin; Nexwêmez (hemşîre), mamoste... Ango di meydana însanî de. Lê meydana hessas a rêzanî (siyasî) û aborî hîn di destê zilaman de ye.

Jina rojavayî hîn baş tenegehajtiye rêzayê (mana) rast ê serbestiyê. Ew, bi awakî giştî, du êkstrêman diji:

1-Ew, bi kartêkirina (tesîr) terbiya xwe û ya zilam, û bi handana mezin a rêklaman, zêde bala xwe dide xweşîkbûn û cazibiyeta canê xwe, ji bo ku ew dizane ku, zîlem jî jin, berê her tiştî, bi awakî vekirî yan girtî, yê yekê dixwaze û ku zilam di kûrayiya xwe de naxwaze ku jin qasî wî yan jê bêtir bijîr û kêrhatî be.

2- Beşeke mezin ji ronakbîrên fêminîst bawer dike, ku serbestî teqlîdkirina mêran e. Bi vî awayî û bê hest (hiss) ew çewtiyên zilaman dûbare (tekrar) dikin: Dema ku karekî bilind bikeve destê wan, destelal (iktidar, sulta) û pere serê wan gêj dikin û ew ji doza jinan dîr dikevin. Li gora min, jin divê bigihêje sewiya mêr, lê bi amanca têkoşîna ji bo jin û civa-keke çêtir.

Jina cihana siyemîn pîrsên gelek girantir dikişîne. Ji derveyî pîrsên birçîbûn û belengaziyê, ev heqareta mêr dibîne: lêxistin û gotinên ne baş, di hundir de mayîn... Ango, ew weka mirovekî kê m ku nikarî bir bike (bifikire) tê dîtin. Heta têkoşîna de jî ev rewş tê dîtin: Di şer de gelek jin bi awakî xurt beşdarî tevgerê dibin û alî zilaman dikin, lê piştî ku şerr diqede, zilam nahêlin ku ew berpirsiyariyê bi wan re par bikin û wan neçar dikin (mecbûr) ku vegerin beroşên xwe.

Nuha, em bîn jina Kurd. Eger ew di gundan de ji jinên gelên hawsê (çîran) hinek serbestir be jî, tê pelixandin. di bajarên piçûk de, ew hîn bêtir li malê tê girtin. Ji bo ku ew jî vê rewşa giran derkeve, hîn jê re gelek zeman pêwîst e, û ev yek bê handan û hevkarîya mêr bixwe bi hêsani çêtir nabe. Guhertina zihniyeta geleki bi guhertinên aborî zû pêk nabe, ji bo ku mîkanîzmên me yê kûr û bêhest (bêhiss) ku ji sedsalan ava bûne zû bi zû naguherin. Loma, rola agahdarî û gihandî, di her warî de, gelek pêwîst û acil e.

Ez gotar xwe bi vê nîşeya şexsî biqedînim:

Ji bo ku ez ji malbeteke fêodalîm û ku min zilamekî biyanî mêr kiriyê, hevalên min ê Kurd nayên mala min û jî derveyî xebatê, xwe ji min dîr dixin. Ez bawer dikim ku ez zilam bama, ew li hemberî vê cihêtiyê bi awakî ewqas radikal ranediwestiyam.

15 Ağustos’da PKK’nin bölgedeki eylemleri, Mardin’de geniş operasyonlara neden oldu. Apê Zübeyir, operasyondan kurtulmak isteyen herkese bu dönemde de yardım etti. Fakat süren operasyonlar sırasında, Midyat’ın Kef-

sonor köyünden bir PKK taraftarı yakalandı, ve bu Apê Zübeyir’i ihbar etti. Bunun üzerine tam 4 kez gözaltına alınıp, delil yetersizliğinden bırakılmıştı. Son göz altına alındığında, ihbarcıyla Apê Zübeyir’i yüzleştiriyorlar. İhbarcı tüm bildiklerini anlatıyor, Apê Zübeyir kendine bunu yediremiyor ve ihbarcını Mardin Tugayın İşkence odasında dövüyor, bunun üzerine işkenceciler üzerine çullamıyor ve baylına kadar vuruyorlar. Fenalık geçiriyor, telaşlanan doktorlar Apê Zübeyir’i hemen serbest bırakıyorlar ve aradan bir kaç gün geçtikten sonra Apê Zübeyir vefat ediyor.

Cenazesine anlatılanlara göre 10 binin üzerinde bir kitle katılıyor. Evet olay kasaca bu. Bir yurtsever daha sessiz sedasız katledildi... Acı olan bu değil, acı olan solun bu yurtsevere sahip çıkmaması. Kendisinin bizzat içinde çalıştığı siyaset, Apê Zübeyir ile ilgili bir satır bile yazmadı. Bizim aile olarak üzüldüğümüz şey bu. Avrupa’ya çıktık diye insanlara sahip çıkmayacak mıyız? İlah adlı sanlı insanlara mı sahip çıkacağız? Bu lakaytlık niye...

Bugüne dek, bölgede bütün hareketler Apê Zübeyir ve ailesinden destek aldı. Ama hiç bir hareket bu olayın üstüne gimeyi bir yana bırakalım, olayla ilgili bir satır bile yazmadı. Sadece Heviya Gel’de küçük bir haber çıktı. Bir de Serxwebûn haber olarak bu olayı verdi. Fakat Serxwebûn’da çıkan yazıda, Apê Zübeyir ile ilgili “yurtseverdi, yiğitti” gibi belirlemler yer almasına rağmen, ailemizle ilgili “ihanet belgeleri var” deniyor. Sormak gerek hangi ihanet belgeleri? Kimdir ihanet eden? Bölgede herkes biliyor bu ailenin ne kadar yurtsever bir aile olduğunu. Bizzat Zübeyir’in babası hapiste öldü, Amcam hapiste öldü. Şeyh Said isyanında ailemizden 15 kişinin başı kesilmiştir, bu olaylarla ilgili destanlar bölgede bugünde söylenir; örneğin Şerê Mala Eliyê Ehmed destanı sadece bunlardan biridir. Aile fertlerinden bir kısmı vatandaşlıktan atılmıştır. Sonuç olarak: Alınımız aktır, mücadelede dünde vardık, bugünde varız. Yeterki insanlarımızın sahip çıkalm. Sağolun”

7 Mart 1987 • Stockholm

Benden selam olsun

□ Türkiye'de değişik yayınevlerince bir kaç baskısı yapılan ünlü roman, "Benden Selam Olsun Anadolu'ya"nın yazarı Dido Sotiriyu ile, ANK muhabirleri bir görüşme yaptılar. Bu görüşmenin bir bölümünü yayınlıyoruz.

□ Kısaca bize kendinizi tanıtır mısınız? Yaşamınızdaki önemli olayları ve başınızdan geçenleri anlatır mısınız?

□ 1911'de Küçük Asya'da Aydın'da doğmuşum. Babam, Volos'tandır. Kökü, Volo'dan gelir. Annem, 12 Adalardan. Dedem ise, Rodos'tan gelmiş, İstanbul'da Fener Lisesi'nde öğretmenmiş.

Yaşadığım yerlerde insan ilişkileri çok sıcaktı. Babam sabuncu idi ve halkla yoğun ilişkiler içinde idi. Ben küçükken evimizin önünden deller geçerdi ve önünde de bir merkep olurdu. Bu merkep'in üzerinde bulunan bir çocuk beline kuşak sarardı. Bunları hatırlıyorum.

O dönem Türk halkı ile de ilişkilerimiz çok sıcaktı. Ayrıca hatırladığım kadarı ile o zaman çevrede bir eşkiya vardı, adı Çakıcı olacak. Şey... Çakıcı Efe herhalde. Bu hırsızlık yapardı. Ama, halkın koruyucusu olarak gösterirdi kendisini. Bu adam hem müslümanları ve hem de hristiyan halkı istismar ederdi. Daha ileride anlatımlarımız arasında aklıma gelen olursa aktarırım. Şimdi burada yalnız yaşıyorum, önemli sağlık sorunlarım da var.

□ Sizlere baskı var mıydı?

□ İlişkiler önceleri iyi idi. Ama, Jön Türklere sonra değişti. Baskılar başladı. O dönem Yunanlılara karşı kışkırtıcı bir kitap yayınlanmıştı. Bunu, Almanlar Duestch Bank tarafından yayınlamışlardı. Bu kitapta Yunanlılara karşı Türk halkı kışkırtılıyordu. Kitapta şunlar deniyordu, "Yunanlıları neden seviyorsunuz? Onlar sizin sefaletiniz nenedir". Ben, bu kışkırtıcı kitaptan örnekleri kendi kitabımda açıklamıştım. Burada iki olgu var: biri Jön Türklere, diğeri de Almanlar. Kışkırtıcı propaganda bunlar tarafından yapılıyordu. Ve Türk halkı Yunan halkına karşı kışkırtılıyordu. Böylece ve daha başka nedenlerden ilişkiler bozulmaya başladı. Baskılar arttı. Bu baskılar bizi rahatsız ediyordu. Şunu da belirtirim, ben yalnızca Küçük Asya'daki durumu kitabımda ele almadım, ayrıca "Emperyalizmin Stratejisi ve Küçük Asya'nın Yıkılışı" adlı bir kitabım daha var, burada da sorunlara daha siyasal değiniyorum. Bu kitapta Yunanlıların yenilgisi, Küçük Asya'dan dağılımları, emperyalizmin oyunları vb. açıklanıyor. Bunun değeri şimdi daha iyi anlaşılıyor. Kitaptaki anlatımlar Kıbrıs sorununa da bağlanıyor ve kaynak olarak değerlendiriliyor.

Benim işlediğim konularda Türk ve Yunan hakları arasında bir sorun yok, bunları birbirine düşman eden savaştır, tezi ağırlıktadır. Eğer yabancılar ve onların çıkarları olmasa bu haklar aralarındaki sorunları çözebilirler diyorum.

□ "Benden Selam Söyle Anadolu'ya" kitabınızda, Türk-Yunan savaşının anti-emperyalist bir savaş olmadığını, Yunanlıların bu savaşta yenilmeleri ya da öyle gösterilmelerinin esas nedeninin, yabancıların etkileri ve çıkarları olduğunu, hatta İngilizlerin, Yunanlıları Musul petrollerine sattıkları tarzında yorumlar var. Türkiye'de bir ideolojik akım ki etkin olarak yürüyor- bu savaş anti-emperyalist olarak gösteriyor. Konu bizim açımızdan da önemlidir. Bize bu konuda neler söyleyebilirsiniz?

□ Evet, doğru. Bu savaş anti-emperyalist değildi. Bu savaş kendi çıkarları için yabancılar çıkarıldılar. Ve sonunda da Yunanlıları İngilizler Musul petrollerine sattılar. Antant devletleri (Amerika, İngiltere, Fransa, İtalya) arasında önemli çelişmeler vardı. İtalyanlar o dönem Antalya'ya yerleşmişlerdi. Bu devletler arasındaki çelişmeler önemli çıkar çelişmeleri idi. O zaman ki, Amerikan Başkanı olan Wilson, İngilizler ve Fransızlar, hepsi birden Orta-Doğu'nun, petrolerin ve hisse senetlerinin aralarında dağıtılması için ellerinden geleni yapıyorlardı. Bunun için bir savaş gerekli idi ve en iyi kullanılacak olan da Yunanistan idi. Çünkü, Yunanlıların Megalo-idea (Yeni-Bizans kurma düşüncesi), İstanbul'u alma ve genişleme düşünceleri vardı. Bu bir şövenizm olarak Yunanlılarda görünüyordu. İşte bunu harekete geçirerek savaşı yarattılar. Bu savaş hem Yunan hem de Türk halkının çıkarına değildi. İtalyanları kullanamazlardı. Çünkü, İtalyanlar, isteklerinden kolay kolay vazgeçirilemezdi. Ama, Yunanlıları isteklerinden vazgeçirmek kolaydı. Böylece, Yunanlıları kullanarak ve kışkırtarak Türkiye'ye çıkarma yaptırıldılar. Savaş başladı. Bu konuda Yunanistan hükümetini kolayca ikna ettiler. Yunanlılar İzmir'e çıktılar. Yunanistan bu çıkarma ile emperyalistlerin açıkca jandarmalığını yüklenmiştir. Bu o dönemki hükümetin bir zaafı idi. Savaş sırasında Osmanlı İmparatorluğu'nun paylaşılması meselesi idi. Bunu da sağladı. Ayrıca Yunanlıların Küçük Asya'da varlığı da vardı. Bunu da kullandılar. Bu birçok neden biraraya gelince savaş başladı. Bu anti-emperyalist bir savaş değil, emperyalistlerin çıkar savaşıdır.

□ Bir de kitabınızda şu yorum var: "Yunanlıların yenilgisi diye bir olay yok, ancak İngilizlerin Yunanlıları Musul petrollerine satması söz konusu". Türkler yendi ya da Yunanlılar yenildi değil. Bu konuda ne söyleyebilirsiniz?

□ Evet. Durum şöyle idi. Yunan ordusu Küçük Asya'ya çıktıktan sonra, emperyalistler Kemal'le görüşmeye başladılar. Telgraflar çekilmeye başladı. Kemal'le kendi çıkarları gereği anlaşmaya çalışıyorlardı. Ayrıca, birde Ermeni sorunu vardı ve Amerika, kendisini bunun savunucusu gibi gösteriyordu. Aslında değildi ve kendi çıkarını sürdürüyordu. İngilizler ise, hiçbir şey belli etmiyorlardı, kuyup davranıyorlardı. İngilizler, Yunan ordusuna da cesaret vermektен geri durmuyorlardı. Amaç, kendi çıkarları idi.

Dido Sotiriyu

Ama, bu güçlerin aralarında çelişme vardı. Fransızlar, İngilizlerin daha fazla çıkar elde etmesine karşıydı. Bu nedenle Kemal'le birçok ticaret antlaşması yaptılar. Böylece Kemal'i destekliyorlardı. Destekler görünmeleri aslin-

da kendi çıkarları içindi. Aynı zamanda İngilizler de Kemal'i destekliyorlardı. Ve anlaşmalar imzalanıyorlardı. Bir yandan Yunan ordusuna cesaret veriyorlar alttan da Türkleri destekliyorlardı. İşte bu emperyalist oluşum içinde Yu-

nanlıların yenildiler, yenilgi kanlı olayları da getirdi. Türklerin emperyalistler tarafından desteklenmesi de yine onların çıkarları içindi. Temel amaç, Orta-Doğu'nun paylaşılması ve Musul petrol-leri idi. Bu savaşın anlamak ve açıklamak için mutlaka bu olguları görmek gere-

Anadolu'ya

komutanıdır-, tarihi anlarında şöyle yazmaktadır: "Zavallı Venizelos, Yunan halkına çok haksızlık etti. Yunan ordusunu Küçük Asya'ya sürerek yanlışlık yaptı. Çok fakara bir insandı." Evet gerçekten Venizelos 12 tane askeri birliği İngiliz ve Fransızlara peşkeş çekti. Yabancılar Yunan ordusunu kullandılar. İstedikleri zaman harekete geçiriyor, istedikleri zaman geri çekebiliyorlardı.

□ **Türk-Yunan savaşının sonuçları şunlar olmuştur: 1-Yunanlılar Küçük Asya'dan atıldılar, 2-Ermeniler imha edildiler, 3-Kürdistan sömürgeleştirildi. Türk devleti ve onun ideolojisi Kemalizm bu olgular üzerine kuruldu. Emperyalistler bu imhacı ve işgalci stratejiyi Yunan halkına sattılar. Bize bu konuda neler söylebilirsiniz?**

□ **Evet, bunlar doğru. Kabul ediyorum. Benim söylediklerimle de bütünleşiyor. Ancak, bunlar geniş konular, girmek istemiyorum.**

□ **Evet geniş sorular... Size başka bir soru sormak istiyoruz. Türkiye'de tarihi gelenekler ve devlet olgusu pek değişmedi. Şimdi Teodorakis, Türk ve Yunan halkı arasında dostluk kurmak için girişimlerde bulunuyor, bunun nasıl değerlendiriyorsunuz?**

□ **Ben kitabımı yazarken her iki halkta yararlısın istedim. Bu kitapla, her iki halk arasında köprü olmak istedim. Teodorakis'in girişimini olumlu buluyorum. İyidir. Sanmıyorum ki, Evren ya da Türk devleti ile ilişki düşünmüş olsun, Evren bugün dahi Yunanistan'ın işgalini düşünen biridir.**

□ **Kitabınızda büyük bir hasret ve duygusal anlatım var. Bu içerik milli bir duyguyu içeriyor mu? Bu anlatımınızda Küçük Asya'ya duyulan bir hasret mi var? Kitabınızı yazarken milliyetçi bir duyguyla mı hareket ettiniz?**

□ **Milli duygu derken neyi kastediyorsunuz?**

□ **Orada yaşamış, doğmuş, büyümüş insanlar var. Bir vatan olgusu var. Kitabınızda da böyle bir hasret var. Burada tarihi olguları tartışmıyoruz, ancak, sizin milli bir duygu ile ya da milliyetçi bir öze mi olaya yanaştığınızı soruyoruz?**

□ **Milli duygu değil, daha çok oradaki toprakların bizi, iki halkı birleştirici olması amaçlanmaktadır. Bir kin ile sorun ele alınmamıştır. Daha çok orada yaşanmış bir hayatın duygusal anlatımı vardır...**

□ **Bize söyleyeceğiniz başka şeyler var mı?**

□ **Benim diyeceğim en önemli şey şudur: Düşman savaştır. Eskiden burada yaşamış bir bilim adamı var, adı Perikles'tir. Onun bir sözü vardır: "Daha fazla yanlışlardan korkun" diyor. "Hatalar daha tehlikelidir, düşmandan çok hatalardan korkun" diyor. Evet, gerçekten öyledir. Biz geçmişten ders çıkarmalıyız. Kimse bu savaşı Yunanistan'da nesnel olarak yazmadı, yazamadı. Bunu doğru ve nesnel yazmak kadar, bundan derslerde çıkarmak da önemlidir. "Benden Selam Söyle Anadolu'ya" adlı kitabın üzerine değerlendirme ve yapan biri şöyle söylüyor: "Yunanistan dersler çıkarmalıyız". Ama, "Yunanistan'da kimin yanlış yaptığı belli değil, kimi yanlış Venizelos yaptı diyor, kimi kabahat Türklerde-**

"Türk-Yunan Savaşı anti-emperyalist değildi, tersine, emperyalistlerin çıkar savaşıydı"

foto, ANK

dir diyor. Kimi de İngilizler suçludur diyor. Yunan kamuoyu geçiği bilmiyor." diyor ve "gerçeği siz bu kitapla ortaya çıkardınız" diye ekliyor.

Benim üzerinde durduğum şudur: Kürtler bundan yararlanmadılar. Bu kitap Almanya'da çevrildi. O zaman ben de ordaydım. Bir diplomat Yunanlı ile görüştim. Bu adam Pontus'a gitmeye gitmiş. Orada kendisine soruyorlar, "Sen Yunanlı mısın?", "Evet" diyor; "Burada benim dedelerim, atalarım yatıyor, mezarlarını ziyaret edeceğim" diyor. Orada (Karadeniz sahilleri) dolaşırken, kendisine şunu da soruyorlar, "Benden Selam Söyle Anadolu'ya kitabını okudun mu?" O da, "hayır" diye cevap veriyor... Demek haberi yok. Bir de, Kitapta adı geçen Şükrü Bey diye bir adam var. Bir gün, bir kadın gelip beni ziyaret etti. Bu kadının kocası Yunanistan'da mülteci imiş. Bana, "Sizin kitapta bahsettiğiniz Şükrü Bey'in torunuyum" dedi. Ve Şükrü bey'in hala yaşadığını ekledi. Şükrü Bey doktordu. Ben kitapta bundan tesadüfen bahsetmişim. Yani bu kitap, iki halkın barış içinde yaşamaları için bir katkı olsun di-

ye yazılmıştır. Zaten önemli olan da bu barıştır.

Yılmaz Güney bunu filme çekecekti, ama olmadı. Kendisi çok değerli bir insandı. Yardımcısı ile görüşmek istiyordum, onun da bilgisi var. Filmin yapılması için konuşacağım.

□ **Çalışmalarınız ve basılmış kitaplarınız hakkında bilgi verir misiniz?**

□ **1947'de siyasi bir kitap hazırlamıştım, ama basamadım. O zaman gazetecilik yapıyordum. Basılı olan eserlerim ise şunlardır: -1962, Benden Selam Söyle Anadolu'ya. Bu eserim Türkçe birçok kez ve ayrı yayınevleri tarafından basıldı. En iyi çevirisi Türkçe oldu. 8 dilde yayınlanmıştır.**

-1959, Ölüler Bekliyor. Bu kitabım Rusça ve Romanca'ya çevrildi. Ayrıca, Fransa'da Sorbon'da Mirabel kaynak olarak kullanıldı. Roman türünde. Aydın'da bir çocuğun doğup büyümesi anlatılıyor. Oradan buraya gelmeleri, ilerici aydınlarla nasıl karşılaştıkları, faşizm olgusu vb... anlatılıyor. Türkiye'de yayınlanacaktı fakat cuntanın gelmesiyle, Türkiye'deki yayını durduruldu.

-1961, İlektra. 1943 ulusal direni-

şinde Almanların yakıp kaleden attıkları bir gencin hayatı anlatılıyor. Bu kitap Rusça'ya çevrildi.

-1975, Emperyalizmin Stratejisi ve Küçük Asya'nın Yıkılışı.

-1976, Endoli. Bu kitap Beloyanisin davasını anlatmaktadır. Beloyanis, benim kızkardeşimin kocasıdır ve 1952'da kurşuna dizildi. Çocuklarına ben baktım. Bu kitapta ayrıca, Yunanistan iç savaşı ve ulusal direniş sonrası durum anlatılmıştır.

-1979, Misafirler. Roman türünde, 19 yy. da aile, çocuk ve kadın ilişkilerini anlatıyor.

-1982, Yıkılıyor. Roman türünde, 1950-60 arası Yunanistan'daki durum anlatılıyor.

Sonuç olarak şunu söyleyeyim; Ben daha çok ülkemin acılarını ve sorunlarını anlatmaya çalıştım. Bunlar üzerinde durdum. Genel olarak iki dönemi işledim. Bunlardan birincisi, Küçük Asya'dan geliştirdi, ikincisi ise, iç savaş ve sonraki dönemdir.

Bence önemli olan barıştır, esas düşman savaştır. Bunu söylüyorum. □ **Bize değerli zamanlarınızı ayırdığınız için teşekkür ediyoruz sayın Dido.**

□ **Bende teşekkür ederim, çok sevdim.**

7 Şubat 1987

Atina

kir. Böyle yaklaşılmaz, böyle görülmezse, sorun anlaşılmaz. Ancak böylece soruna doğru yaklaşabiliriz. Bunu görmek istemiyorlar ya da göremiyorlar.

Bir olay da şudur: İngiliz ordusundan Wilson -ki bu ordu

Terörist devlet

□ Türk ordusu üçüncü kez, Irak sınırlarını geçerek, kurtarılmış Kürdistan topraklarında yaşayan savunmasız halkı bombaladı. Kerkük ve Musul'u istila planlarının kanlı bir provası olan bombardıman basın ve politikacılar tarafından hararetle alkışlandı.

□ 5 Mart günü Hükümet sözcüsü Hasan Celal Güzel, türk jetlerinin, Irak'ın siyasi sınırları içinde operasyon yaptıklarını, operasyona 30 uçağın katıldığını ve 9 hedefin bombalandığını açıkladı.

Haftalardır beklenen operasyonun açıklanması aslında pek de sürpriz sayılmazdı. Operasyon beklenen bir tecavüzün uygulanmasıydı yalnızca. Hazırlıklar aylar önceden başlamış. Bir gelenek halinde Sovyet sınırlarında yapılan "Kış tatbikatı", ani bir kararla İran sınırlarına kaydırılmıştı. Bu vesile ile de onbinlerce asker sınıra zaten yığılmış bulunuyordu.

Bilindiği gibi, Hakkari'nin Uludere ilçesi Taşdelen köyünde 22 Şubat günü meydana gelen ve 14 kişinin ölümü ile sonuçlanan olaydan sonra, Evren, Çankaya'da, Başbakan yerine Kaya Erdem, İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut ve Genel Kurmay Başkanı Necdet Üruğ ile gizli bir toplantı yapmış ve toplantıdan sonra İçişleri Bakanı Hakkari'ye hareket etmişti. Ardından, Türkiye'nin Batı illerinden özel olarak yetiştirilmiş komandolar da, bölgeye sevk edilmişti. Bu arada, Batman'a özel bir ha-

va alanı kurulmuş, bölgeye giriş çıkışlar yasaklanmış, devlet arabalarına da el konularak yoğun bir asker yığınağı yapılmaya başlanmıştı.

Aynı günlerde, Adana'da da benzeri bir olay olmuş ve bir aileden 6 kişi öldürülmüştü. Türk basınının manşetlerine geçen bu olay, şöyle veriliyordu: *Vahşet esrarını koruyor; Adana'da Topur ailesinden 6 feridin öldürülmesi olayında polis, önemli bir ipucu ve görgü şahidi bulunamadığı için tahkikatı zorlukla sürdürüyor* (Tercüman, 28 Şubat 1987).

Her nedense Türk devleti Adana'da da binlerce asker ile bir operasyon düzenleme ve "eşkiyayı imha etme" eylemine girişmiyor ve olay yalnızca polis tarafından takip ediliyordu.

Hakkari olaylarından sonra ise, devlet adeta alarma geçiyordu. Çankaya toplantıları, binlerce askerin bölgeye sevk edilmesi, İçişleri Bakanı ve Hava Kuvvetleri Komutanının aparatör 60 milyonluk Türkiye'nin 50 bin kişilik küçücük bir iline yığılması... Ne oluyordu?!

Esasen, Hükümet sözcüleri, genel olarak herkes tarafından bilinen ve beklenen saldırıyı operasyon gününe kadar inkar ettiler. Bu arada, Kaya Erdem ve H.Celal Güzel: "Irak içlerinde bir operasyon yapmayı düşünmüyoruz" diye açıklamalarda da bulundular. Ve sonra, aynı H.C.Güzel, operasyonu basına açıkladı!!

Operasyondan sonra, TBMM'nde bir açıklama yapan Milli Savunma Bakanı Zeki Yavuzürk ise şunları söylüyordu: "Bölücü grupların daha önceden belirlenmiş, barınak, sığınak ve depoları Irak ile Türkiye arasında daha önceden var olan bir anlaşmaya göre ve Irak

Genel Kurmay Başkanlığına bilgi verilerek bombalandı. Operasyona 30 uçak katıldı. 9 hedef bombalandı. Yarım saat süren operasyonda, uçaklar salimen üslerine döndüler. Operasyon, hava muhalefeti ve iklim şartları nedeni ile gecikti..."

Siyasi partiler de kendi görüşlerini dile getirdiler. Sosyal Demokrat Halkçı Parti adına konuşan Erdal İnönü, gerçekleştirilen operasyon dolayısıyla Türk Silahlı Kuvvetlerine şükranlarını sundu ve Türkiye'nin birlik ve beraberliklerini bozmaya çalışanlara karşı gerektiğinde savaşa hazır olduğunu ifade etti. Erdal İnönü ANAP'lılar tarafından da hararetle alkışlandı.

Doğru Yol adına ise Hüsamettin Cindoruk, bu tür operasyonların caydırıcı nitelik taşıyacağını vurguladı.

Türk basını adeta şenlik yaptı. Ordunun bu şanlı Mercidabık seferi dev manşetlerle verildi. Generallere bol bol yaltakçılık yapıldı. Ve demokrasiden, insan haklarından söz edildi.

Bu arada, generallere akıl veren köşe yazarları da içlerini döktüler. U. Mumcu, Türkiye'nin, Ortadoğu'daki kargaşanın içine sürüklenmemesi dileğinde bulundu; C. Çandar, Türkiye'nin Musul petrollerine göz koyma eğiliminin, Arap devletlerini rahatsız edeceğini, Türkiye'nin ikinci bir İsrail gibi görülebileceğini vurguladı, ve Avrupa'nın gözü üzerinizde, tetik olun dedi.

M. Ali Birand gibiler ise, birçok meslekdaşının ısrarla kullanmadıkları bir kavramı kullanıp Kürt halkından, Kürt sorunundan sözettiler.

Birand'a göre, Kürt sorunu askerî hareketlerle çözülmez!!

Türkiye'nin dar geçitlerdeki milli diplomati Kamran İnan ise BBC'ye verdiği bir mülakatla şunları söylüyordu: "Türkiye'nin hiç bir memleketin toprağında gözü yoktur. Türkiye, İran-İrak savaşında taraflardan birinin kazanmamasını temenni eder. Ama Türkiye'nin elinde olmayan olaylar meydana gelir, dengeler değişir ve yeni bir durum doğarsa, ve bu yeni durumda taraflarından biri de İran olursa, ee...herhalde bu yeni durum karşısında söz sahibi olan başkalarıdır. Aynı Kıbrıs meselesinde olduğu gibi" Kamuran İnan; Kıbrıs işgali ile, Kerkük ve Musul'un işgali arasında bağlantıyı böyle kuruyordu.

Avrupa'da ise işler Türkiye'nin istemlerinin tersine bir rota izlemekteydi. Ortak Pazar Avrupa Parlamentosu saldırıyı kınıyor, Türkiye'nin dikkatinin çekilmesi için karar tasarıları veriliyordu. Verilen bir karar tasarısında Türkiye'nin Irak-İran savaşından yararlanarak Musul ve Kerkük'e göz koyduğu, Kürt toprakları üzerinde terör politikası uyguladığı, Mardin'de Kürt ahalinin hor görüldüğü, tarımın yasaklandığı, halkın açlığa itildiği ve işkence altında olduğu belirtiliyordu.

Ayrıca, muhtemel bir istila hareketine karşı, Ortak Pazar ülkeleri Dış İşleri bakanlarının uyanık olması isteniyordu.

7 Mart'ta Kürt Haber Ajansı ANK tarafından duyurulan Irak KDP'nin değerlendirmesinde ise, "eşkiyanın barınak ve sığınakları" diye adlandırılan yerlerin, Güney Kürdistan'daki savunmasız halkın derme-çatma evleri olduğu anlaşıldı. Bir ölü iki de yaralı vardı. Türk jetlerinin havadan çekip, dünya basınına yaydıkları fotoğraflar da ise, en az yüz ölüden söz edilmişti. Bunlar, sığınaklara sokulamayan yoksul halkın davarlarıydılar...

Avrupa'da Protestolar

Baştarafı 16. sayfada

DUISBURG

Duisburg'da THY bürosunu işgal eden bir grup Kürt, Türk ordusunun Güney Kürdistan'ı saldırısını protesto etti. Eylem esnasında THY bürosunun camları kırıldı. Ayrıca, Batı Almanya'nın, Münster, Bremen, Berlin, Essen ve bir çok şehrinde işgal eylemleri ve Türk Konsolosluk ve Elçiliklerine karşı yürüyüşler düzenlendi.

HOLLANDA-DEN HAAG

5 Mart 1987 günü bir grup Kürt, UNICEF bürosunu işgal ederek Türk ordusunun Güney Kürdistan'a saldırısını protesto ettiler. Ayrıca, Den Haag parlamento binasının önünde bir gösteri düzenlendi. Gösteri, TV'de de verildi. Yine, 150 kişilik bir Kürt grubu protesto yürüyüşü düzenledi.

AMSTERDAM

9 Mart 1987 günü Türk Ordusu'nun Güney Kürdistan'a saldırısını protesto etmek amacıyla bir grup Kürt Amsterdam Türk Hava Yolları bürosunu işgal ettiler. Aynı gün, yine bir başka grup Kürt, Brüksel'de THY bürosunu işgal ettiler.

İSVEÇ-STOCKHOLM

İsveç Kürt Dernekleri Federas-

Türk Ordusu'nun saldırısını protesto yürüyüşü..Stockholm, 8 Mart

foto, AZAD 3

YUNANİSTAN-ATİNA

yonu, Türk Ordusu'nun Irak Kürdistan'ına saldırısını protesto etmek amacıyla 8 Mart 1987 günü, Türk Konsoloslukuna karşı bir yürüyüş düzenledi. Yürüyüşten önce Sosyal Demokrat Parti milletvekillerinden Hans Göran Frank ile Komünist Parti milletvekillerinden Osvald Söderqvist saldırıyı kınayan birer konuşma yaptılar.

6 Mart'ta "İşgal Ordusu Kürdistan'dan Defol", "Rizgari" yazılı bir siyah çelenk, Atina'daki Türk Elçiliğinin önüne konulmak istendi. Fakat, Elçiliği koruyan Yunan polisi, çelenğin konulmasını engelledi. Görevli bir polis memuru, durumu Mer-

kez'e soracağını bildirdi. Daha sonra, "İzin yok, koyamazsınız" diye bilirleme yaptı. Ve elçilik önünde çelenk koymak için toplanan kalabalığı ite-kaka uzaklaştırmaya başladı. Kendilerine "Türk ordusu, ülkemizi bombalıyor, halkımızı katlediyor. Bunu protesto ediyoruz. Bunu niçin engelliyorsunuz" denildi ama, polis, itirazları dinlemedi.

Daha sonra, Sol-Birlik ve PKK'nın katılmadığı bir komite oluşturuldu. Komitede, Partizan, Halkın Kurtuluşu, Dev-Yol, Dev-Sol ve Rizgari yer aldı. Oluşan komite, Elçilik önünde 7 Mart'ta bir açlık grevi başlattılar.

Kazanan Kürt Halkı ve Onun Yiğit Evlatları Olacaktır.

Kürdistanlı on mülteci 6 Mart 1987 günü Danimarka'nın başkenti Kopenhag'daki Parlamento binasının önünde süresiz açlık grevine başladılar.

Grevciler yayımladıkları basın bildirisinde şu talepleri öne sürdüler.

1)Türk devletinin Irak Kürdistan'ına yaptığı saldırının protesto edilmesi.

2)Danimarka hükümetinin, Türkiye'nin bu tutumunu Avrupa Parlamentosu'na götürüp tartışması.

3)Kürdistanlı politik göçmenlere verilen ve tabiyet yerinde, "Türk" yazan mülteci pasaportlarının değiştirilerek tabiyet yerine "Kürt" ve ülkesi yerine de "Kürdistan" yazılması.

Bu taleplerden sonra grevci grup, kendi pasaportları da dahil olmak üzere, kendilerini destekleyen bir grup insanın pasaportuyla birlikte Adalet Bakanlığı'na gönderdiler. Direnişçi Kürtler, pasaportlarının istenilen biçimde değiştirilmesi halinde pasaportlarını geri almayacaklarını bildirdiler.

Açlık grevi, Danimarkalı ve Kürdistanlı geniş bir kitle tarafından desteklendi. Grevin 4. gününde on'a yakın lokal radyoevi, Kürdistanlı ilticacılarla yapmış oldukları röportajları yayımladılar.

(Berlin, Duisburg, Dortmund, Osnabrück, Hamburg, Deventer, Amsterdam, Kopenhag, Stockholm, Atina ANK Muhabirleri...)

□ Mustafa Barzani, 1 Mart'ta vefat etti. Mehabat Kürt Cumhuriyetinin yıkılmasından sonra, bilindiği gibi, üç devletin sınırlarına gire çıka, Sovyetler Birliği'ne iltica etmişti. O zaman kendisi ile beraber giden, ve 75 yenilgisine kadar da yanında bulunan bir peşmerge ile, ANK muhabirleri, Barzani'nin mezarının bulunduğu bölgede sohbet etme imkanı buldular. Aşağıda, bu sohbetin bir bölümünü sunuyoruz.

“Yalnız kalmışız.. Bu dünyaya aptal düşmüşüz”

—Barzani ile beraber Mehabat'a gittiniz mi?

—Evet

—Nasıl gittiniz?

—1943-45 yıllarıydı. 1943'de Irak'ta savaş başlamıştı. Araplarla savaşacak gücümüz yoktu. İran'a geçtik. Mehabat Cumhuriyeti'ne katıldık. Qazi Mihamed'in yanına geldik. İran hükümeti bize saldırdığı zaman, Peşev'in Tebriz devleti bize, İran, Kürt halkına hayırlık yaptı. O zaman Barzani, bütün askerlerine Mehabat'ı savunma emri verdi. Yöneticiler, Qazi Mihamed'in yanına geldiler, “sen de gel, seni öldürecekler” dediler. Gelmedi. Mehabat Cumhuriyeti'nde Farşlılarla olan savaşımız buydu.

—Sovyetlere gitmeden önce ne hazırlıklar yaptınız?

—Hazırlığımızı yaptık. Kırimdan sonra, İran bizi takip etti. Irak'a geçtik. Yaklaşık 2 ay orda kaldık. Bir çatışma çıkmıştı. Rizê ile Zêtê arasında... Barzani, Zêtê'ye gitmişti. Irak polisleri de Zêtê kasabasının önüne gelmişlerdi. Bilmem, bir ihbar mı yapılmıştı, yoksa bir casus mu haber vermişti Barzani'nin Zêtê'ye gideceğini...

Oradaki çatışmada bizden bir kişi şehit oldu, onlardan da bir kaç kişi öldü. Bahar geldi. Havalalar açıldı. İran üzerinden Sovyetlere yaya geçtik.

—Sovyetlere ne zaman ulaştınız?

—Bir ay sonra.

—Yanınızda çocuk ve kadın var mıydı?

—Hayır, yoktu.

—Yolda neler oldu?

—Yolumuz bir ara Türk mıntikasına düştü. Spirozê'ye geldik. Orada, Türklerle çatışma oldu. Türk jandarmaları ile çatıştık.

—Spiroz, Başkale bölgesinde midir?

—Evet, Van'a yakın, Spiroz. Oradan Begzadarê'ye geldik. Germê'de bir gece kaldık. Serok (Barzani) ile birlikte Nuri Embê'nin yanına gittik.

—Embîyê mi?

—Embê, İran'da değil.

—Evet.

—Embê'ye gittik, orada bir gece kaldık. Bu olayda çaş'lar Serok'a ihanet etti. Bunlar kaçıp Acemlere gittiler. Biz bir gece sonra, Reşit Bey'in Herkiye aşiretinin yanına gittik. Herkili Reşit Bey'de, tıpkı beyzade Nuri bey gibi kaçtı. Biz de orayı terkettik. Yaylalardaki ailelerin yanına gittik. Daha sonra Silva'ya geçerek iki gün kaldık. Henüz Acem askerleri üstümüze gelmemişlerdi. Şikak'ların arasına katıldık. Şikak'ların başkanı Tahir Bey, bize ve Serok'a çok değer verdi. Bizimle birlikte Celali'lerin mıntikasına kadar geldiler. Qotur deresinde İranlılarla çatışma oldu. İran askerlerinden 30, bizden de 2 kişi öldü.

Daha sonra Celalilerden Ömer Han'ın yanına gittik. Gridahe dağında göçmen olduk. Ekmeğimiz ve suyumuz yoktu. Ömer Han, Barzani'ye dedi ki, “eğer burada kalmak istiyorsanız, size yardımcı olabiliriz. Bir yanınız Türk, bir yanınız Ruslarla çevrilidir.

Bu Ömer han da kaçıp Türklere sığındı. Biz de Ereze'ye giderek iki gün iki gece orada kaldık.

—Sovyet Sınırına geldiğiniz zaman

foto, ANK

Barzani'nin Mezarı

sizi kimler kabul etti.

—Önce Sovyet yetkilileri ile görüşmek için iki kişi gönderdik. Onlar da başkan gitmeyene kadar bizi kabul etmediler.

—Silahlarımızı Sovyetlere teslim ettiniz mi?

—Onlar teslim etmemizi söylediler. Biz de bütün silahlarımızı teslim ettik.

—Ne tür silahlarınız vardı?

—Hepsi Alman Bruno ve Vesatet Qut idi. Bilmem bu silahları tanıyor musunuz?

—Evet. Biz de Kürdüz. Biz de silahların arasında büyüdük.

—İyi. Çok iyi... Diliniz de güzel. Güzel konuşuyorsunuz. Geçtiğimiz yıllarda, üç yıl kadar önce, buraya bazı adamlar geldi. Siz işçi partisinden misiniz?

—Hayır, biz Kürdistan Press Gazetesi'nde çalışıyoruz...

—İyi... İyi... Ben, onlarla konuştuğum zaman, ne onlar beni anlıyorlardı ve ne de ben onları anlıyordum. Onlar devamlı türkçe konuşuyorlardı. Ben de onlara türkçe bilmediğimi söylüyordum.

—O dönemde, Sovyetler de askeri eğitim gördünüz mü?

—Evet, bir yıl dokuz ay askeri eğitim gördük. Bakü'de. Sarı Deniz'de altı ay asker olduk. Daha sonra Özbekistan'ın Taşkent şehrine sürüldüğümüz zaman da, bir sene askerlik yaptık.

—Tamam. Sovyetlere girdikten sonra neler oldu?

—40 gün Barzani'yi görmedik. Daha sonra başka bir yere taşındık. 80 gün sonra, 190 kişi ile beraber Laçın bölgesine taşındık. Esat Hoşevi de bu kafilenin içinde idi. Denizin yukarı ve aşağısında birer tugay vardı. Biz orada askerlik yapıyorduk. Askerlik süresi boyunca, Barzani yanımıza gelip gidiyordu. Daha sonra, -daha önce de söyledim ya- Özbekistan bölgesine gönderildik.

O zaman, Bağirof isimli bir başkan vardı. Bizi, yedişer yedişer gruplar halinde köylere dağıttılar. Her birimiz bir ülkeye düştük. Bize, ders, talim, dil filan öğretiyorlardı. Yanımızda ne bir

başkan ve ne de bir büyüğümüz vardı. Yalnızdık. Kimin, nerede olduğunu bilmiyorduk. On kilometre ötemizde oturan bir arkadaşımızın, orada olduğunu bir yıl öğrenmiyorduk. Orada olup olmadığını bilmiyorduk. Bu da bizim için ayrı bir belaydı.

Aradan birbuçuk yıl daha geçti. Barzani'nin kağıdı Staülin'e ulaştı. Barzani'nin kağıdı Stalin'e ulaştığında bizi, Vireviski'ye getirdiler. Orada “Kolhoz” ve “Selhoz”lar vardı. Bizi Selhozlara kattılar. Orada bağ, bahçe işlerinde birbuçuk yıl çalıştık. 500 kişi kadardık. Altı-yedi arkadaşımız orada vefat etti.

—O dönem kaç kişinin öldüğünü hatırlıyor musun?

—Galiba dört kişi..

—İsimlerini hatırlıyor musun?

—İkisinin ismini hatırlıyorum.

—Bunlar kimlerdi?

—Biri, Molla Mehmed Emin'di, diğeri de Salih'di. Ayrıca otuz iki kişi bu muhacirlikte, Allaha kavuştular. Bazılarına otomobil çarptı. Bazıları hastalıktan, bazıları da sıkıntıdan vefat ettiler.

—Vireviski'deki durumla ilgili başka neler hatırlıyorsunuz?

—Orada garip esirler gibiydik. Kimsemiz yoktu. O dönem biz de, senin yaşlarındaydık işte. Sonradan rahmetli Barzani yanımıza gelmişti. O da çaresizdi. Dişleri kalmamıştı.

—Dişleri kalmamış mıydı?

—Evet, dökülmüştü. O da işçilik yapıyordu.

—Çalışıyor muydu demek istiyorsun?

—Evet.

—Ne işler yapıyordunuz?

—Bizi dağıttıkları zaman, hemen herkes hammalık yapıyordu. Son dört yıl ise, Barzani Moskova'ya gitti. O dönem, Stalin kalmamıştı. Marinkov kalmıştı. Barzani'nin Moskova'ya varması ile işlerimiz düzeldi. Barzani bir kaç defa yanımıza gelip gitti. Bazı arkadaşlarımızı Gorki'ye götürdüler. Bizi de Pavlov denilen bir başka şehire götürdüler. Sosyalist devletlerin yanında Barzani'nin itibarı artıyordu. Halkı-

na hürmet ve değer artıyordu. Böylece 1958 yılına varıldı. Abdulkemir Irak'ta inkilap yaptı. O yıl başkan Irak'a döndü. Biz ise bir yıl daha kaldık. Ve Mayıs 1959'da biz de Irak'a döndük.

—Irak'a döndüğünüzde Eylül devrimi nasıl başladı? Sen her zaman için rahmetlinin yanındamıydın?

—Irak'a dönmeden önce 12.5 sene Sovyetler'de, 2 yıl da İran'da kalmıştık. Irak'a geldiğimizde Barzani, ailemiz ve akrabalarımızı görmemiz için bize istirahat verdi. Ben o dönem Bağdat'ta kalmadım ama 59 ve 60'larda mutlaka arada bir misafir olarak oraya gitmem gerekiyordu. 61 ihtilali başladığında ben evimde idim. Ve ben 1945'ten ölümünden bir kaç yıl kalaya kadar hep Barzani'nin yanında kaldım. Şimdi de oğullarının yanındayım. Ve ölene kadar da Kürt halkına hizmet edeceğim.

—Rahmetlinin yanında hiç savaş girdiniz mi?

—Evet, çoğu kez.

—Birisini örnek olarak anlatır mısın?

—Mirewan çatışmasına, Mihê Herki, Abdul Ağayê Şerefa cahşlarına karşı ben de savaşa katıldım. Herhalde bizden iki kişi şehid olmuştu. Fakat isimleri aklıma gelmiyor. Biri, Foqo'ydu herhalde.

—Barzani'nin yanında kaç yıl bulundunuz?

—Kaç yıl mı?..45 senesinden, vefat edeneye kadar.

—En az 40 yıl yani. Peki, bu dönemle ilgili, sende iz bırakan bir hatıranı anlatır mısın?.

—Rahmetli biz Kürtler için neler yapmadı ki..Bu gün ben şahsım... bu yediğim ekmeğe, onun bıraktığı ekmeğindir.

—Peki, herhangi bir hatıranı anlatır mısın? Bir savaşta, bir köyde, herhangi bir yerde. Ne aklına geliyorsa..

—Biliyor musun aziz kardeşim, ben Barzani'yi övebilirim. Vefakar ve adaletli idi. O öldükten sonra, biz yabancı olmuştuk. Bu dünyaya aptal düşmüşüz...

—Eski bir Kürt peşmergesi olarak, Kürdistan Press aracılığı ile iletmek istediğin bir mesaj var mı?

—Kürt halkı birlik olsun. Bütün isteğim budur.

—Başka bir isteğin var mı?

—Yok vallah, hepsi budur...

1925 duruşmalarında yargılananlardan bir grup

Piştî 63 sal Berxwedana Şêx Seîd

Despêk di hejmarê 12'an de

Erzurûm, Erzurûm çêkirin. Di wê civînê de giftugok çêbû. Heryekê tişkî gotin emê bigihên ecnebî, ji bo ku rojên pêş ji me re alîkarî lazîm e. Yekî jî go vaye Rûs nêzîke, li van de raye, em xwe bigihînin wê derê. Dawî li ser gotina wî biryar dan, siwerek siwar kirin, daxwaz-namekî jî nivîsîn, şandin Tiffîsê û li wî derê dane Qomîsarê Rûsya ku wê çaxê karên derva yê wan wî dikir, têkilî pêre danîn. Wana vegeyriyan, gotin welahî hûn miletekî mezlûm in, heqê xwe re be, heqê wê heye, lê îro halê hazîr ji me re rewşa me yê îro, em jê re ne pêkarin ku dest bidin derve. Bi rastî jî di hûndîrê wan de bolşevîk ku menşevîk hebûn, wê çaxê, gotin madem wîlo ye dost jî bimînin baş e hema. Lê di Heqarî de kû çar zabî hebûn vana jî endamê wê mûnazemê sazîmanê bûn. Çûbûn herba Nestorîyan ku yek jê paşê cendîrê "Ciyayê Agîrê" ku Îhsan Nûrî bû. Rasîm û Xurşîd ji Silêmaniye bûn û Tefîq Cemîl ji Mêrdînê bû, yûzbaşî bû. Li wê derê Yusuf Zîya mebûsê Bitlîsê bû, birê wî jî mulazîm bû, Rîza di nav wan da bû. Gîha, İstanbul hat serê wî germ kiribû. Êt-lehatçîyan gotibûn ku hun rabin emê jî rabin, ew jî hat, xeber da birê xwe go: xwe pêkhatî bibînin, go qey ji civata wan tişte-kê heye. Bi navê mûnîrê derketin serê çiya sê roj man, xeberhat, Usîf Zîya Xelet kirîye, tişte-kê tîne, lê Tîrk pê hesîyan, bi serê werîs girtin li vê de re, fîrqa diduyan jî ji farqê ji sêrtê jê re digo; Tûmgeneral Elî Beg, ew çû ser wan. Du sê rojan şerekî rutinî kirin li wan çîyan.

Paşiyê, her çar zabî û henek jî bi wan re hebûn, derbasê Iraqê, lacî bûn cem Îngîlîzan. Li wir çûn gîhane Simko. Li wir Tîrk pê hesîyan, şevêkê girtin ser Xalî Beg di hûndîrê Erzurûmê, di hûndîrê mala wî da ew girtin...

—Tarîxa wî.. tarîxa wî çenda bû?

Teşrîn-î Ewel da bû 1924. Lê roja wî jî sed mixabin ez nizanîm. Girtin wê şevê jî alayek siwarî li dora wî ve ji ber ku ji eşîra

ditirsîyan wê şevê derxistin, berê wî dane Betlîsê, birin Betlîsê di mahkemekî şiklî de ew û Yusuf Zîya jî idam kirin, lê Hacı Musa Beg wan berdan paşê ew girti bûn. Piştî ew girtibûn, wextî ew girtibûn di mala wî de defter girtibûn, navê azayê wê mûnesazîmanê tê de bûn. Hukumetê evana gîştê xwastin, wêk Teyîb Elî û navê wî çiyê (?) Keremê Qulaxasî, Baba Begê...girtibûn xwastin.

Yek ji wan Ş. Seîd bû, ê wêk Baba Begê Cibîrî bû, Xalî Begê Hesênî bû, Ehmed Begê Sîpîkî bû û... Mehmed Begê Anzêrê bû, Mehmedê Xelîlê Xeto bû ji mala siwer xwastin, hin şêxe çanê hebûn, Teyîb Elî hebû, Sadîk Begê Madîragê hebû Mehmed Begê Xerîbê hebû, ji wana û xeynî wan jî gelek hebûn. Navê wana jî xwastin, xwastin biçin mehkerma Tîrkan. Wana neçûn. Herkesê li ciyê xwe man. Di wê zemanê da jî qîweta Tîrkan tunebû, herin nav wan eşîran, xelkê bi zor bigrin û bînin, nikarî bûn, li ciyê xwe man... hetanî kete 1925.

Di yekê Sibate de li çiyayê Çanê wana gîştan civînek çêkir, wanê ku ji aliyê hukumetê ve hatin xwestin.

—Ê ku mahkûm bûne, navê wan derketiye?

Civîn çêkirin, di wî civînê de di nav wan de gotin çêbû. Şêx Seîd jî nav wan de ye. Dît kû hinek serekên eşîra xwe sist dikin vir de, wê da xwe didin alfî: emê Wali bibînin, Qeymeqam bibînin; meselan hinekan digo: em xwe bigînin meha Gûlanê filan bêvan... Ş. Seîd dît kû di wan de sistî xuyadike -di hinekan de- ji wan re got: "Geli Qumandaran, xwediyê eşîran hûnin, mîrxas û cengawêr û silahşor hûn in. Ez şêxekî terîqetê me, lê ne ji wan xîlafatînim mafê miletê me li ser her tiştê min re ye, wele min di we da sistî dît, wele wêk Ermena wê; wê bê dest helanî we bikujin. Eger ez im vaye min tîzbiñ avêt bi vî emrê xwe heftê û penc salî û rahîşt tîfingê mala xwe, zarukê xwe, jin û bûkê xwe çî heye min gîşt dan bin lînga ji bo miletê xwe, îcar hun dikin nakin, hun zanin."

Wê dom bike.

63 yıl sonra Şeyh Said direnişi

Baştarafı sayfa 12'de —Nerede yapmışlar?

Erzurum, Erzurum'da yapmışlar. O toplantıda konuşma oldu her biri bir şey söyledi. Bir ecnebiye yetişelim, çünkü önümüzdeki günler yardım gerekiyor. Biri de dedi ki, işte Rus yakındır, buralardadır, oralara yetişelim. Sonunda onun dediği doğrultuda karar verdiler, onunla ilişkileri vardı. Onlar da cevap olarak: Siz mazlum bir milletsiniz, hakka gelince hakkınız vardır, ama bizim bu günkü durumda şartlarımız elvermiyorki dış işlere el atalım. Doğrusu da içlerinde Bolşevik-Menşevik vardı o zaman; ee...e dediler madem öyle dost da kalsalar iyidir şu an. Ama Hakkari'de dört zabıt vardı, onlar da o kuruluşun (örgütün) üyeleriydiler. Nasturi'in harbine gitmişlerdi ki, bir tanesi sonradan Ağrı isyanını yapan İhsan Nuri idi. Rasim ve Hürşîd Süleymaniye'den idiler ve Tefîk Cemil Mardin'dendi. Bunlar yûzbaşîydılar. Yusuf Zîya Bitlîs Mebusu idi, kardeşi Mûlazîm idi, Rîza'da içlerindediydi. İstanbul'a gitti geldi, başını çelmişlerdi ittihatçılar, siz ayaklanırsanız bizde ayaklanırsınız diye, o da gelip kardeşine haber vererek dedi ki: Kendinizi başarılı görünüz. Toplantılarından bir şey var mı diye soruldu. Mûnîr'in adıyla dağlara çıktılar, üç gün kaldılar, haber geldi ki Yusuf Zîya yanlışlık yapmış, herhangi bir şey yoktur, fakat Türkler duydular ve yolların başını tuttular, burada ikinci fırka da belirtiyordu. Tûmgeneral Ali Bey onların üzerlerine gitti üç dört gün savaştılar, her dört zabıt ve bir kaç kişi de onlarlaydılar. Irak'a geçip İngilizlere iltica ettiler. Burdan gidip Sımko'ya yetiştiler. Burada Türkler haberdar oldu. Bir gece Erzurum içinde Halt Bey'i kuşattılar, evinin içinde onu yakaladılar.

—Tarihi, Tarihi ne zamandı?

Teşrîn-i Evvel idi 1924. Malesef gününü bilmiyorum. Yakaladılar ve o gece bir alay süvari ile Bitlîs'e götürdüler, aşiretlerden

korkuyorlardı. Bitlîs'te onun ve Yusuf Zîya'yı biçimsel bir mahkemede idam ettiler, ama Hoca Musa Bey'leri bıraktılar, onları sonra tutmuşlardı. O örgütün bütün üyeleri bu defterde kayıtlıydılar. Bunların Teyîb Ali gibi ve ismi neydi...? Kulağası Hasan gibi hepsini istediler. Baba Bey'i..

Onlardan biri de Şeyh Sait idi. Sonra, Baba Bey Cibîrî, Hesênî Halî Bey, Sîpkî Ahmet Bey vardı. Anzêrîli Mehmet Bey, Mehmet'in Halîl Xettosu... Sivêr'gillerden istediler, Çan Şeyhleri vardı, Garîbîn Mehmet Bey vardı. Onlar ve onlardan başkaları da... Onların da adlarını istediler. Türk mahkemelerine gitmelerini istediler, gitmediler. Herkes yerinde kaldı. O zamanlarda Türklerin kuvvetleri de yoktu, aşiretlerin içine gitsinler, edemiyorlardı. Onlar yerlerinde 1925'e kadar kaldılar. 1 Şubat'ta Çan dağında ismi istenenlerin hepsi bir toplantı yaptılar.

—Mahkum olanların isimleri çıkmış mıydı?

Türklerin mahkum kabul ettikleri. Toplantı yaptılar ve o toplantıda aralarında "tartışma" oldu. İçlerinde Şeyh Sait'te vardı. Gördük ki aşiret reisleri gevşektirler şöyle böyle kendilerini kenara veriyorlar, "valileri göreceğiz", "kaymakamları göreceğiz" örneğin bazıları: Mayıs ayına bir yetişelim falan filan... Şeyh Sait bazılarında başlayan gevşekliği gördü onlara dedi ki: "Komutanlar, aşiret sahipleri sizlersiniz. Yigit, cangaver ve silahşor sizlersiniz. Ben bir tarikat Şeyhiyim. Fakat o hurafelerden değilim. Milletimizin menfaati herşeyimin üzerindedir, vallahi ben sizlerde gevşeklik gördüm. İnanın ki sizleri de Ermeniler gibi elinizi kaldırmadan öldürecekler. Eğer bense sorun işte ben bu 75 yaşında tesbih attım ve tüfeği elime aldım. Evimi, çocuklarımı, karımı gelinimi neyim varsa hepsini milletim için ayaklar altına aldım, artık siz bilirsiniz; yapıp yapmayacağımızı siz bilirsiniz." Bu tarihi ve yigit sözlerle rahmetli Şeyh Sait savaşın sorumluluğunu orada kendi üzerine aldı (kendisi karar verdi).

Devam edecek

Celadet Bedirhan'ın eşi
Ruşen Bedirhan'ın anıları:

Ruşen hanım, 1957'ye Atina'da I. Akdeniz ve Ortadoğu Ülkeleri Anti-kolonyalist Kongresine katılmıştı. Yukarıdaki resim, Vagelis Sakkakos isimli yazarın Kürtlerle ilgili informatif bir kitabından alınmıştır. Kongre delegelerinin Sunio'daki Pasidona tapınağını ziyaretleri sırasında çekilmiştir. Yazar, ayaktakiler, üçüncü sırada soldan ikinci, Kürt delegesi Ruşen Bedirhan diye yazıyor.

“Pamuk hevesi O'nun sonu oldu”

□ Ronahi dergisinde, sadece savaşa ilişkin haber ve makaleler yayınlanıyordu. Politikası ise müttefiklerden yana idi...

Savaş süresince Suriye'deki kürtlerin durumunda büyük değişiklikler olmadı. Bu dönemde parlamentoda, kürt üyeler vardı. Hawar ve Ronahi aralıksız çıkıyor, fakat in-ce bir kontrol altında tutuluyordu.

Fransızların, 2. Dünya Savaşı sırasında Suriye'yi terketmeleri üzerine, 1949'da Suriye'de devrim oldu. Eski rejim tamamıyla devrildi ve yeni rejim iş başına geldi. Durum tam düzeliyor, ikinci bir devrim oldu ve bu esnada, Hüsnü Berazi ve Muhsin Berazi öldürüldüler. İlginç olan, bu devrimleri kürtlerin yapmasıydı. Devrimin liderliğini yapan Silo ve Çiçekli, her ikisinde kürtdü. Bu karmaşa yıllarında, Hawar ve Ronahi yayınları durduruldu. Fakat bir ara Hüsnü Berazi'nin başbakanlığı döneminde, bize yararları dokundu. H. Berazi, Celadet ve Kamran'ın Bedel Emlak aylığını verdi. Bedel Emlak şu anlama geliyordu: Osmanlılar, Bedirhanları sürdürdüğünde, bütün mal varlığına el koymuştu. Ancak sürgün edilen Bedirhanlılara da belirli bir aylık vermeyi taahhüt etmişti. Bu miras gibi, kuşaktan kuşağa devam edecekti. Atatürk döneminde, Türkiye sınırları içinde kalan Bedirhanlara, rejim arazi verip Bedel Emlaktan kurtuldu. Suriye sınırları içinde bulunan Bedirhanlara ise rejim aylık vermeye devam ediyordu. Ayrıca aynı konumda olan, Cezayir'den gelen Cezayiri ailesine de, devlet aylık veriyordu. Fakat Suriye yönetimi 1929'da bir karar alarak, bu aylık uygulamasında değişiklik yaptı. Buna göre, aile içinde her vefat eden bireyin aylığı devlete kalacak, varislerine intikal etmeyecekti. Bu karara rağmen, Hüsnü Berazi, Celadet ve Kamran'ı Suriye vatandaşlığına kabul ederek, bu aylığı yeniden dağıldı ve hem Celadet ve hem de Kamran ölene kadar bu aylığı aldılar. Bu aylık çok cüzi bir miktardaydı. 1949'da verilmeye başladığında 45 Suriye lirası idi. Kamran 1979'da vefat ettiğinde 160 lira alıyordu. Şu an Suriye'de yaşayan Bedirhanlardan sadece Yusuf Bedirhan bu aylığı almaktadır. Ben de bu maaşı alabiliyordum. An-

cak ben öğretmen olduğumdan, devlet hazinesinden zaten maaş alıyordum. İki maaşdan birini seçmek zorundaydım. Ben de kendi maaşımı seçtim.

1951 yılına geldiğimizde, Celadet artık tam sıkılmıştı. Bir yandan çocuklar büyüyor, diğer yandan kendisi işsizdi. Kürtlerde de artık bir imkan kalmamıştı. Araziler alındığından, kürtlerden gelen yağ, bulgur vb. maddeler Suriye'de bulunamaz olmuştu. Pamuk buhranı başladı. Celadet, Hüseyin İbrîş isimli bir arkadaştan, para ödemesiz arazi alarak, kuyu açıp, gerekli malzemeleri de başka birinden karşılayarak pamuk üretimine atıldı...

15 Temmuz 1951'de kuyunun ve pamuğun kurbanı oldu. Rahmetli Celadet bey benim için sadece iyi bir eş değil, aynı zamanda iyi bir baba ve iyi bir öğretmendi de. Olay ben de derin etkiler yarattı. Onu vefatı tam bir şoktu. Kendimi kaybetmek üzereydim. Fakat her an aklıma gelen onun sözleri; sanki ölümünü bilircesine, ölmeden kısa bir süre önce bize yaptığı telkinler beni ayakta tutuyordu. Unutmam bir keresinde şöyle konuşmuştu: “*Filan aşirette bir ana oğlunu kaybetmiş. Ana feryat etmek istemiş, fakat kocası silahla kadının üzerine atılıp onu susturmuş. Bu gibi feryatlar çok ayıptır. İnsan bir acıyla karşılaştığı zaman tahamül etmeli ve gelecekte ne yapabileceğini düşünmelidir*” Ben itiraz ettiğim zaman konuşmasını şöyle sürdürmüştü: “*Senden korkum yok. büyük kızımı düşünüyorum... O metanetini kaybedebilir*” Bu sözler kulağımda her an, her dakika çınlıyordu. Bu dayanılmaz acıya sakince dayanıp, üzerime düşenleri yapmaya çalıştım. Aradan bir müddet geçtikten sonra, iki büyük yük altında kaldığımı hissetmeye yavaş yavaş başladım:

- 1- Çocukları büyütme;
- 2- Celadet'in hayatını feda ettiği işleri, ak-satmadan yürütmek ve tamamlamak.

Çocuklarıma karşı gerekli olan imkanları fazlasıyla yerine getirdiğim kanaatindeyim.

Ama ikinci görevde ne kadar başarıya ulaşabildiğimi ya da ulaşacağımı kendim değerlendiremem.

Rahmetlinin vefatından sonra 1964'e kadar öğretmenliğe devam ettim. Bıraksaydılar yine vazifeme devam edecektim.

15 Temmuz 1952'de rahmetlinin vefatının yıl dönümünü andık. Ardından, Irak askerlerinin refuji olarak Lübnanda kalan ve kürtleri çok seven biriyle tanışma olanağım oldu. Kendisi gazeteci idi. Onun gazetesi aracılığı ile istediğim şeyleri yazma imkanı buldum. Avrupa'daki kürt öğrencilerine gerekli belgeleri ve konferansları iletme olanağını o gazetede buldum. Rahmetlinin vefatının 2. yıldönümünde, bir arkadaşın yardımıyla, Celadet beyin bir broşürü 500'e yakın kişiye dağıttık ve Şam'da yaptığımız bir anma toplantısı ve toplantıya gelen mesajları içeren bir broşürde 1953'de yayımlandı. Ve bu broşürleri tam vefat ettiği günün 2. yılında postayla her tarafa dağıttım.

1957'de, Irak kürtlerinin büyük bir kısmı Şam'da kalıyordu. Irak Kürdistan'ından gelen kürtler, benim Lübnan'daki gazeteciyle olan ilişkimi biliyorlardı. Celal, Hebib Kerim ve diğerleri benden, Atina'da o yıl yapılacak olan, sömürgecilğe karşı bir konferansa Kürdistan adına katılma imkanı bu gazeteci arkadaş aracılığı ile sağlamamı istediler. Sonuçta gazeteci arkadaşla anlaştık ve Kürdistan adına 5 davetiye alma imkanı oldu. Hemen ardından bize 5 davetiye geldi. 3'ünün üzerinde isim vardı. Davetiyeler, Celal Talabani, Nurettin Zaza ve Ruşen Bedirhan adına gelmişti. Diğer iki davetiye ise boştu. Biz dolduracaktık. Fakat bir şart konulmuştu. Aramızda komünistler olmayacak ve Atina'daki masraflarımızı biz kendimiz karşılayacaktık. Çünkü bu kongreyi devlet değil, bazı örgütler düzenliyorlardı. Düzenleyen komitede hiç bir tane sosyalist de yoktu. Davetiyeler benim eve postayla geldi. Celal, Hebib ve Nurettin Zaza'yı hemen çağırarak kendilerine davetiyeleri gösterdim. Nurettin Zaza ve Talabani bazı gerekçeler ileri sürerek toplantıya gelebileceklerini belirttiler. Ben de Hebib Kerimi'yi önerdim maalesef o da kabul et-

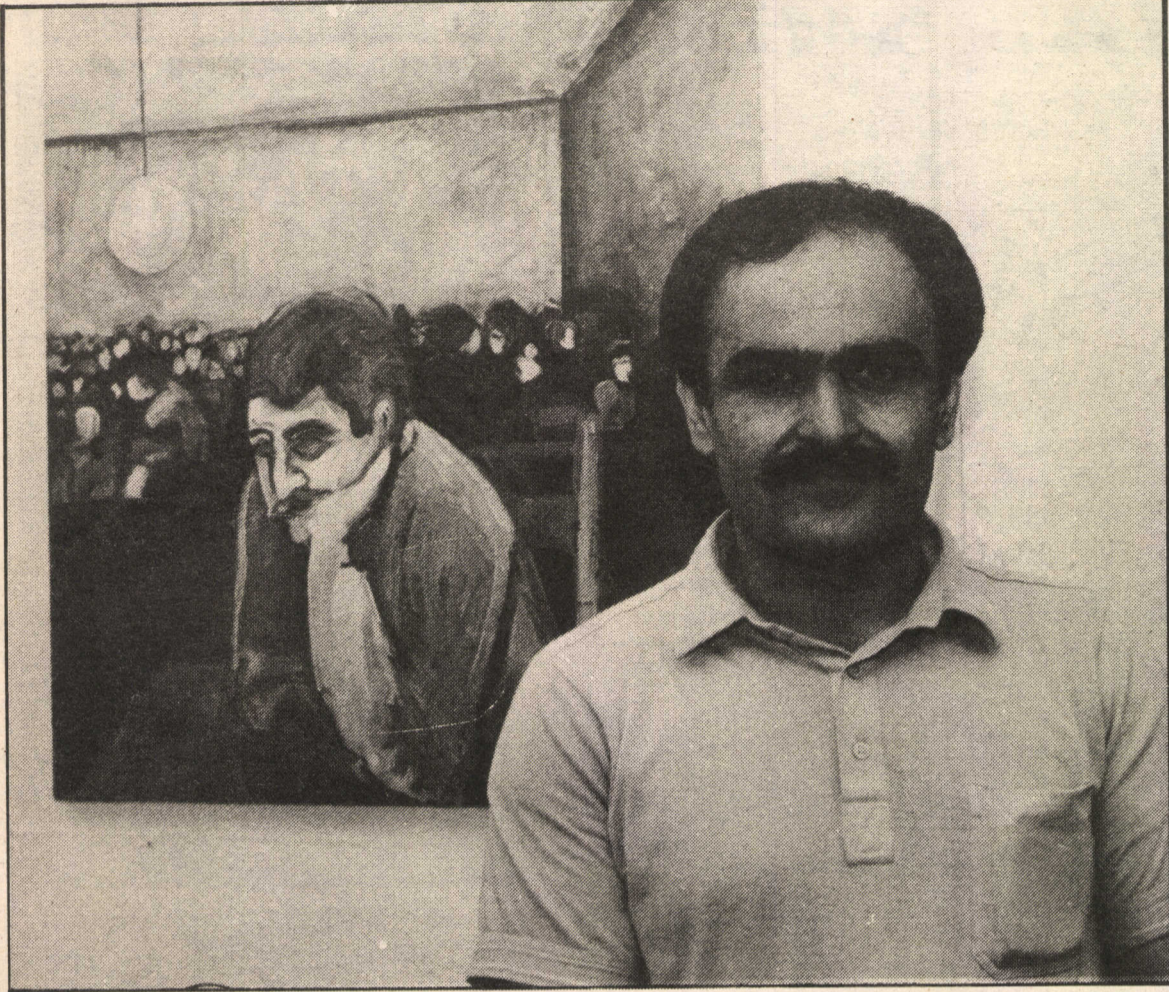
medi. Bunun üzerine, ben başkalarını boş davetiyeler için önermelerini istedim, fakat herhangi bir öneri yapmadılar. Sonra ben tek başıma kongreye katılmaya karar verdim. Lübnan'daki gazeteci arkadaşım, ben ve diğer iki dostla birlikte kongreye katılmak üzere Atina'ya hareket ettik. Bu arada kongreye gidişimiz, Şam'da duyulmuştu. Palo'lu bir işçinin tavrını hala unutamıyorum. Gidişimiz için para lazım olduğunu, bu Palo'lu işçi de duymuş. Benim yanıma gelerek, tam 100 Suriye Lirası verdi. Paranın hepsi birer liralık bozuk para halindeydi. Yanıma geldiğinde; “*Parayı çocukların kumarasını açarak getirdim. Lütfen kabul edin*” dedi. Parayı aldım. Çok duygulanmıştım. Bu vatansever kürdün tavrını ömrüm boyunca unutmayacağım.

Sonuçta, Lübnan'dan biletleri temin ederek, Atina'daki kongreye katıldım. Maalesef kürtler için ayrılan koltuklar, kongre boyunca boş kaldı. Arkadaşlar makul sayılamayacak gerekçelerle kongreye gelmemişlerdi. Ben tek başıma kongrede kürtleri temsil ettim. Arap delegelerin tüm tepkilerine rağmen, kongrenin son gününde söz alıp, Şam'da hazırladığım konuşmayı yaptım. Konuşmanın Fransızca metnini de delegelere dağıttım. Bu kongre uluslararası niteliğinden dolayı bizim açımızdan çok yararlı oldu. Kamran Bedirhan ve Kürt Talebe Birliği başkanı olan Salah Şadullah ki, benim damadım oldu sonraları, birer telgraf göndermişlerdi. Bu kongre bizim açımızdan çok başarılı oldu.

1954'den sonra Irak kürtleri ile olan ilişkim sıklaştı. 1957'de Moskova'da yapılan, Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivaline kızım Sinem ve yanında giden Hejar Mukriyani ve Abdurrahman Zebihî'nin gidiş işlemlerine yardımcı oldum. Fakat kızım, Moskova'ya varamadan, Çekoslovakya sınırından geri çevrildi. Sinem geri çevrilince, Hejar ve Zebihî de gitmekten vazgeçip geri döndüler.

1964'de emekli oldum. 1972'ye kadar Şam'da oturdum ve bu arada bir kaç kez Irak Kürdistan'ına gittim, bir kaç nedenden ötürü de, bir çok kez Avrupa'ya gittim.

Kürdistan'da gelişen direniş sanatçıları da etkileyecek...

Sanat çalışmalarını Paris'te sürdürmekte olan ressam İsmail Yıldırım, son çalışmalarını FTİB salonunda sergiledi. 12 Eylül'den sonra yurtdışına çıkmak zorunda kalan sanatçı, Türkiye'deki gizlilik döneminin bir kısmını da Kürdistan'ın Türkiye ve Suriye bölümlerinde geçirmişti. İsmail Yıldırım'ın Türkiye, Kürdistan ve Filistin üzerine oluşturduğu dizi resimleri, bundan önce de Paris'te ve bazı Avrupa ülkelerinde sergilenmişti. Aşağıda Kürdistan Press'in sanatçıyla yaptığı bir söyleşiyi sunuyoruz.

□ **Öncelikle, kendinizi tanıtır mısınız?**
1954'de, Konya'nın Beyshehir ilçesine bağlı bir Toros köyünde doğdum. Onbir yaşında köyümden ayrılarak, İvriş Öğretmen Okulu'na başladım. O sırada, 12 Eylül'e dek süren bir uygulamayla, yurt çapında bütün öğretmen okullarından müzik ve resme yatkın görülen kırk ka-

dar öğrenci, sınavla İstanbul Öğretmen Okuluna alınıp, özel olarak eğitiliyordu. Ben bu öğrencilerden biri oldum ve İstanbul'daki teorik ve pratik çalışmalarım sürecinde, resimle ilk bilinçli ilişkiyi başladım. 1971'e dek İstanbul, İzmir ve Ankara'da kişisel sergiler açtım, bazı karma sergilere ve resim yarışmalarına katıldım.
1971, benim için yeni bir sürecin başlangıcı oldu. 12 Mart faşizminin baskıları, bunun karşısında THKO ve benzeri radikal grupların da etkisiyle, o tarihten itibaren siyasi mücadele, hayatımın belirleyici yanı oldu. Bundan sonrası, birçok devrimcinin yaşadığı gibi, cezaevi, gizli yaşanan yıllar, Lübnan cephesinde siyozime karşı savaş ve Avrupa'da sürgün...
□ **Bu arada resim çalışmalarınızın gelişimi nasıl oldu?**
1971-81 döneminde şartlar gereği çok az

resim ürettim ama bu on yılın, sanat üzerine düşüncelerimin gelişmesinde önemli bir payı vardır. Bundan sonraki dönemde, Filistinli, Suriyeli ve Lübnanlı sanatçılarla çok sıcak ilişkiler yaşadığım Lübnan cephesinde yoğun bir resim çalışmasına girişmiştim. Bu arada Filistinli ressamlarla ortak sergiler açtık. İki yıl boyunca, 70 kadar tablo çıkarmıştım. Beyrut'ta FKÖ desteğinde kişisel sergimi açacağım günlerde, Beyrut kuşatıldı ve resimlerimin tamamı İsrail bombardımanı altında yok oldu.
1983'de Paris'e geldim ve resim üzerine çalışmalarımı yoğunlaştırdım.
□ **Daha çok hangi konuları işliyorsunuz resimlerinizde?**
İçerik olarak, yaşadıklarımın iz düşümü oluyor yaptıklarım. Yaşamımız acılar, sevinçler, toplumsal bunalım

ve gerekli mücadele azmi, kurtuluş umuduyla yüklü. Resimlerim, böyle- si bir yaşama tanıklık etsin istedim.
12 Eylül'den sonra, bir süre Kürdistan'ın Türkiye ve Suriye bölümlerinde kaldım. Oradan Lübnan'a geçtim. Daha sonra da Paris'e geldim. Resim çalışmalarına her dönem ayrı ayrı yansıdı. Türkiye'de faşizmin saldırıları, en doğal insan haklarının ayaklar altına alındığı işkence ve cezaevleri, Kamışlı katliamı başta olmak üzere gündelik Kürt yaşamı, Kürt destanları ve isyanlar, Filistin direnişi, Avrupa'da yabancılar ve işsizlik sorunlarını işleyen dizi çalışmalarımı sürdürüyorum.

□ **Çalışmalarınızda etkilendiğiniz sanatçılar var mı?**
Çalışmalarında stil yönünden, özel olarak bir ya da birkaç sanatçının etkisi yok. Kimliğim gereği Anadolu, genel olarak Ortadoğu Halk Sanatı, Filistinli bazı ressam, Picasso'nun mavi dönemiyle yaşamı, en çok etkileniş kaynaştığım kaynaklar oldu diyebilirim.
Örneğin Filistinli ressam İsmail Şamot'la, sanata yaklaşım, sanatın kitlelerle iletişimi, siyasi mücadele ile sanatsal mücadelenin uyum ve birliği, sanatçıların dayanışması gibi sorunlarda aynı görüşleri paylaşıyoruz.
Picasso, "ben resimlerimi, duvarları süslesin diye değil, düşmana karşı bir silah olarak yapıyorum." diyor. İkinci Dünya Savaşı ve ardından gelen soğuk savaşın tecrübesi Picasso'ya "Düşmana karşı yalnızca resimle değil, insan olarak, bütünüyle karşı durmak, savaşmak zorundayım." dedirtiyor. Bu sözler kabaca, benim de yaşam felsefemi çiziyor. Picasso'nun hem düşünce ve davranışıyla, hem de tekniğiyle beni çok etkilediğini sanıyorum. Kısacası, renk, düzenleme ve teknik olarak, Ortadoğu halk sanatlarıyla, Batı resminin bütün dönemlerinden bir senteze ulaşmaya çalışıyorum.

□ **Türk resmi ve ressamını nasıl görüyorsunuz?**
Türk resmi üzerine çok düşünmekle birlikte, şu anda birşeyler söylemek benim için erken. Orhan Taylan'ı örnek bir Türk ressamı olarak selamlıyorum.
□ **Avrupa'da Türk ressamları arasında yaratılmış bir platform var mı?**
Böyle bir platform olduğunu sanmıyorum. Geçenlerde, 35 Türk-Kürt ressamının karma sergisi açıldı Paris'te. Ancak bu, ressamların aralarındaki ilişki ve ortak bir etkinliğin sonucu değildi. İlerde böyle bir platform oluşacak olursa, bu ancak ortak kaygular taşıyan sanatçıların birliği, dayanışması olabilir, ki her birinin verimini artırır. Zaten böyle bir platformu da oluşturacak olan, ortak kayguların kendisidir.

□ **Kürt resmini nasıl değerlendiriyorsunuz?**
Herhalde çağdaş resmini soruyorsunuz. Kürdistan'ın her parçasından Kürt ressamlarla tanışma imkanım oldu. Ayrıca Paris Kürt Enstitüsü'nde bazı Kürt ressamların karma sergilerini izledim. Sınırlı da olsa, edindiğim izlenim, Kürt olsun, Türk olsun ressamlarımızın birçoğunun Batı ülkelerinden birinin izleyiciliğini yaptığı yolunda.. Özgün resim yapan, özgün üyeler yakalayabilen ressamların sayısı, kanımca çok değil. Başarılı işler üreten birçok Kürt ressamı da var. Ancak bunlar ne derece ulusal özellik taşıyor?.. Bu konuda tereddütlü olduğumdan, Kürt resminin varlığından söz etmeyi biraz da zamana bırakalım diyorum. Ekleme gerek ki, Kürdistan'ın hemen her parçasında giderek gelişen direniş güçleri, doğal olarak sanatçıları da etkileyecek, çalışmalarına şevk verecek, yeni sanatçıları doğuracaktır. Kürdistan'daki mücadele, yalnızca Kürt sanatçılarına değil, dünyada birçok ilerici sanatçıya da ilham kaynağı olacaktır.

□ **Kültürel organizasyonlar faaliyetlerinize destek oluyorlar mı?**
İdeal denecek boyutlarda olmasa da siyasi ve kültürel organizasyonlarla dayanışmam oluyor ve giderek daha olumlu gelişmeler olabileceğini göz- lüyorum.
□ **Göçmen yaşantısı sanatsal faaliyetlerinizi hangi yönden etkiliyor?**
Öncelikle kendimi göçmen tanımlama- sını içinde görmediğimi belirtmeliyim. Politik nedenlerden ötürü sürgündeyim. Sürgün insanla göçmen insanın aynı yabancı ortamda bulunmalarından dolayı ortak sorunları olmasına rağmen, faaliyetleri ve taşıdıkları kayguların niteliği farklıdır. Sürgün bir sanatçı olarak, "göçmenlik" olgusu ilgi alanım dışında değil. Göçmenler üzerine bir dizi çalışma yaptım. Ama duyarlılığımı besleyen ana kaynak, beş yıldır özlemini çektiğim Türkiye ve Kürdistan'dır. Bence son derece doğal; bu, bir sürgünün duyarlılığıdır. Evimin bir köşesinde yarın, yola çıkmak üzere hazır bir valiz durdukça, gece evimin penceresinden Paris'e bakarken İstanbul yanlısımları yaşayarak Paris'te de İstanbul'u boyamaya devam edeceğim...

6 Ocak 1987 - Paris

Kürdistan Press'e Abone olmak için; abone bedelini **GİLA AB** Postgiro 26533-0 Stockholm kotosuna yatırmak yeterlidir

REŞBELEK

M. Ali K.

5 Gulan 1986/Mêrdin
Birazê ezîz ★ ★ !

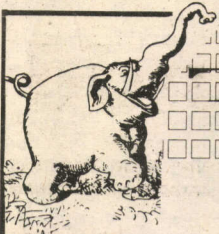
Berî ku dest bi reşbeleka xwe bikim gelek silavên germ ji te re rêdîkim, ji herdu çavên te ên reş radimîsim... Kekê min, ev bû deh name ku min ji te re şandin, eva ji ya yanzda... Lê ji te me hêj ji tu bersiv negirt! Qe nabe me bizaniya ku tu sax e, rehet e... Vêya wê em bextiyar bikirana. Diya min bi girî çavên xwe kor kir; heroj rûdinê, saetekê digirî û dibê: "Saloxên ★ ★ min ji min re bînin" Pite-pita bavê min bi ser min de, dibê: "Tu ji qezda wilo dikî! Tu naman jê re naşîni." Ez fikirim ku dibe te navnişana xwe guherti be û ez çûm min navnişanê hevalê te ji bavê wî tike kir. Li ser wê navnişanê jî min çend name şandin lê, dîsa jî digel ku ev sê mehe em ber-sivekê ji te dipên... bêfêde ye!

Birazê delal! Em bi hesreta nameyê- ke te ne. Ez ji te tike dikim... Tuê nameyêkê ji me re bişîne, vê hisreta me biborîne. Ma qey tu qet nafikire ku birazê te, xwengên te, bavê te, diya te em hemû tev bi hisret li hêviya nameyê- ke te ne. Ma qey qet em li bîra te nayên!... Tuê me bêderb bikujî lo! Tu berê ne wilo bû; nizanîm çî bi le hatiye. İro dîsa hingî bavê min kire pite-pit, got: "Tu çîma nama jê re naşîni" Ez rabûm min lëxist rast hatim bajêr, çûm postaxanê da ji te re telgirafekê rêbikim. Lê karmendekî nas li postaxanê ez bi zor sekinandim û got: "Seyr e! Tuê du rêzikan tenê binivisî- ne û qiyametê pere bidî. Wisa meke" got. "Baştirê ku tu nameyêkê jê re binivisîne..." Ez vegeyriyam, li "qehwa Omerya" rûniştim û min dest bi nivisandina vê namê kir. Aha, li ser masa min du gundiye me; Cindî û Hamîd jî rûniştine, bi qeremaçan dileyzin. Ew jî silavan li te dikin. Wekî din ku tu li me bipirse; em tev rehetin, bi selametin. Em tenê xweşi-

ya te dixwazin û bi hisret li hêviya reşbeleka te ne. Bi silavên germî....
Birazê te
EVDÉLLA
25 Gulan 1986/Stockholm
Birazê xoşevîst Evdella!
Reşbeleka we ya bi tarîxa 5.5.1986 ke- te destê min. Ez pê geleki kêfxweş bûm, spas! Her weha namên berî vê ji ku we şandibûn tev ji mêj ve ketine destê min. Lê mixabin ku ji ber hin sedeman min ne dixwest ji we ra nama rêbikim. Ango bi şandina nameyê- ke xwe min ne dixwest ez we têxi- me talûkê! Bawerim hûn fam dikin bê ez dixwazim çî bibê. Eger ku ewqasî we israr nekira min ev nama jî ji we re ne dişand.
Birazê hêja! Tu di nameya xwe da dibê: "Ma qey em qet li bîra te nayên!..." Ma kengî hûn ji bîra min çû- ne?! Di xewnên min de, di xeyalê min de her hûn hene; ma li darê dinê qet tiştekî wisa dibê! Bi rastî bi van gotî- nê te ez geleki eşiyam. Û ji îro pê ve

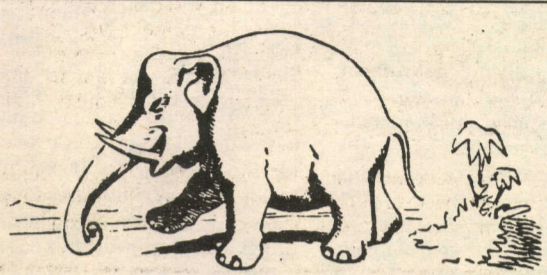
ezê bersiva, hemû nameyên ku ez ji we bigirim, bidim. Ma qey tu dibê ez naxwazim naman ji we re bişînim!... Wekî din jî; qet mereqa min nekin. Ez geleki baş û rehetim. Ku derdekî min hebe ew jî xweşî û selametiya we ye. Bimînin di xweşiyê de.
Bi silavên biratî...
Birazê te
★★
30 Tirmeh 1986/Izmir
Reşbeleka te tevî çend pûlîs û cendirman kete destê me!... Sênsê min hebû ku ez wê rojê ne li mal bûm. Rolinîro cemsak tîji pûlîs û cendirme, reşbeleka te bi destê wan de digirin ser mala me. Hundirê malê qul bi qul saxtî dikin, her weha axur jî... Helbet tiştekî bi dest naxin. Ji xwe ew çend pîrtûkê ku te li malê hiştibûn min ji mêj we şewitandibûn. Piştî ku malê saxtî dikin bavê min û herdu biran Kezebo û Fexredîn davê- jine cemsê û dibine tabûrê. Heftikê

ew dibin dara de nehawî kiribûn. Ji wan re: "Çawa bi vî xayinê dewletê re têkiliya we hêj heye! Demek hûn jî xayin in!" dibên û wana didine ber daran.
Ji xwe eynî rojê (bi karekî ez çûbûme gunde- kî din) gava ku min evaya bihist, min go lingo bi qurbano û ez reviyam hatim Izmirê. Ev ji serê du mehan de ez li vê derê xwênî me. Li gor saloxên ku min ji mal hilanîne: Bi dû ku ew berda ne bavê min û herdu bira heftikê Kezebo û Fexredîn baş bûne... Lê li gor dibê- jin, bavê min hêj di nav nivînan de ye û xwîn vedirşe. Gelek dibên êdî ji nav nivînan wê dernekeve.
Bi kurtî tiştê ku te bi me kir dijmin bi dijmin nake. Ma qey te nizanî bû ku li vir li te dige- rin! Ma qey te nizanî bû ku tu xwênîyê dew- letê ye! Ma hewce dikir ku me ji te re bigo- ta... Qaşo tu mirovekî zana, birbir bû! Kê ji te re got nama ji me re bişîne!... Aha, were saff bike vêca! Tu çû Ewropa jî, hêj em ji te û bela te xelas nebûn lo!
Ji bo Xwedê tu careke din xeletiyêkê wilo neke!
Evdella

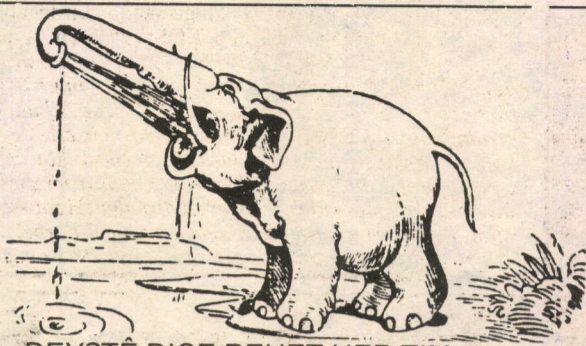

Tolvekirina Fîl

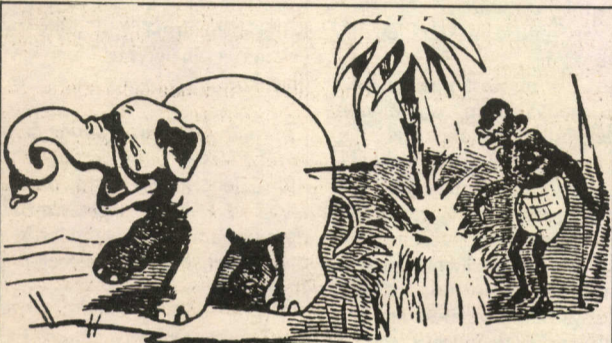
• Xêz û Nivîs : Wilhelm Busck
• Vergerandin; R.T. Hulmani

KU MERIV DIÇE AFRÎQA
FÎL TÊ DA GERIN HER Û HA

DEYŞTÊ DIÇE REHET HER TÎM,
AVÊ DIKÊŞE NAV XORTIM.

ZENCIYEK ŞERÛD Û KEYFPIR,
TÎRKEVAN DIKE FÎL LI WIR.

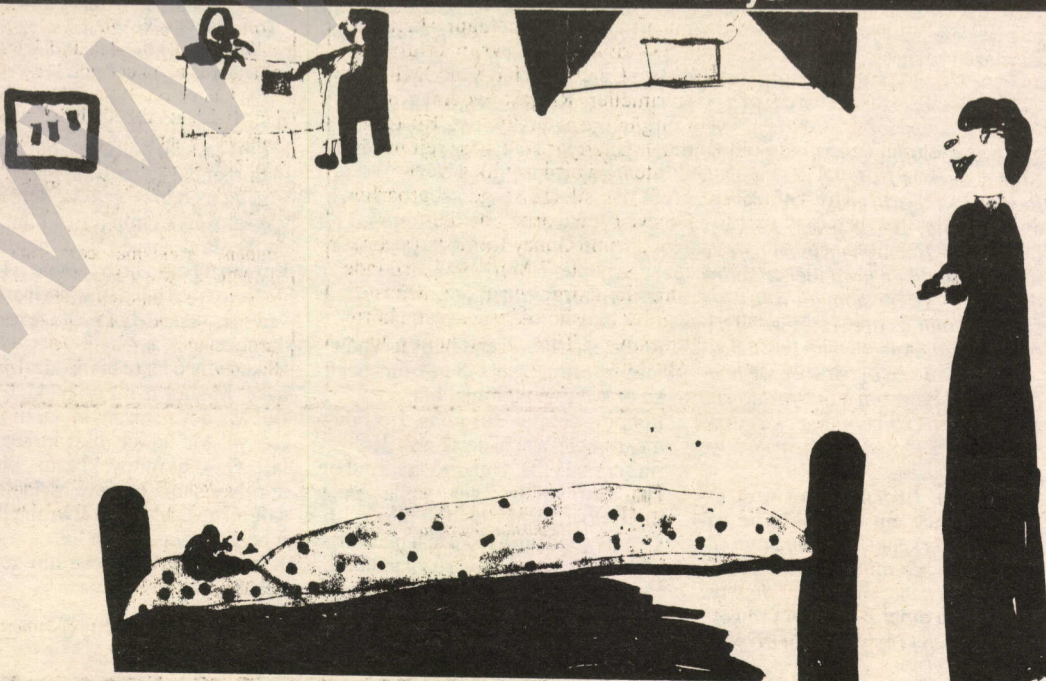

XWE ZIWIRÎNÎ FÎL BI TEV,
BERDE DÛ, QURRÊ BI DEV.

Murat • 7 salî / LONDON

BETÛL • 6 salî / Almanya

DILÊ • 3 salî / Australya

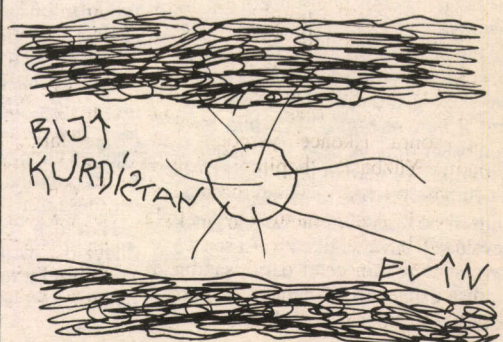
EZ DILÊ ME

Ji bo rojnama delal Kurdistan Press

Ez niha li bajarê Sydney dijîm. Ew bi hezaran kîlometir ji Kurdistan dûr e. Omirê min sê sal in û ez kurdî baş dizanim. Li welatekî dûr wek Australya, ez roj bi roj fêr dibim, ku ez Kurd im. Rojek wê bê, ez û bi hezaran keç û xortên wek min wê mezin bibin û wê baş hevalan û dijminan ji hev derînin.

Navê minê rast DILVÎNE, lê bav û dayka min ji min ra dibên "DILÊ". Min ro li welatekî ji Kurdistanê dûr dît ji ber ku ez li Australya hatim rû cîhanê. Îro Kurdistan tune, lê DILÊN li Kurdistanê li her çar hêlên cîhanê mezin dibin, Kurdistan di dilên wan da jî dijîn. Dijmin bixwaze, naxwaze emê mezin dibin.

EVÎN • 6 salî / Stockholm

BERPIRSİYARÊ LIQÊ 3 ADNAN KEMAL ŞEHÎD KET

Stockholm • ANK

□ Adnan Kemal, ev 25 salên wî bû ku pêşmergeyê dikir û berpirsiyarê hêzên leşkeriyên PDK-I yê liqê 3'emîn bû. *Bi kurtî jiyana şehîd Adnan Kemal:* Di sala 1941'an de, li bajarê Kerkûkê hat cihanê. Di sala 1962'an de beşdarê şoreşa îlonê yî mazin bû. Di vê şoreşê de Adnan berpirsiyariya nijdeyê girtibû ser xwe. Di navbera salên 1962-75'an de gelek berpirsiyariyên cihêreng wergirt ser xwe. Di sala 1976'an de, di sa dest bi xebata siyasî û leşkerî kir. Di sala 1979'an de beşdarê kongreyê partî bû. Di sala 1986'an de bû berpirsiyarê hêzên pêşmergeyên li hemû navçeyên germiyan. Di meha sibatê 1987'an de, di şerekî dijwar de şehîdbû. 6 caran birîndar bûbû. Li paş xwe jinekî û qênc, zarok hişt.

KONGRA 2 AN YA KSSE-SWED PÊK HAT

Stockholm • ANK

□ Komela Xwendevanên Kurd Li Ewropa (KSSE), liqê Swêd konferansa xwe ya salane di roja 28.02.87 an de li bajarê Stockholmê pêk anî. Di vê kongrê de gelek ji dost û hevalên Kurd yê ji hemû bajarên Swêdê hatin û beşdarbûn. Herweha ew komîteya ku hat hilbijartin, ji biraderên ji Kurdistana Iraqê, Kurdistana Tirkiyê û Kurdistana Suriyê pêk hatibû, ku ji bo birêvebirina kar û barên komeleyê li Swêd.

Adnan Tüysüz'ün kardeşi açıkladı 'ABİM İŞKENCE İLE ÖLDÜRÜLDÜ'

□ Urfa'nın Ceylanpınar ilçesinde ele geçirilen silahlarla ilgili gözaltına alınarak işkence ile öldürülen Adnan TÜYSÜZ'ün kardeşi Mahmut Tüysüz kardeşinin işkence edilerek öldürüldüğünü şöyle anlattı: "Adnan'ı karakoldan istediler. Abim gittikten üç gün sonra evimiz jandarmalar tarafından basıldı. Jandarma Komutanı Yüzbaşı Kadir Aslan, bize, 'Abiniz sizi sattı' diyerek bizleri de karakola götürdüler. Bodrum kata indirerek işkenceye aldılar. Abim baygın vaziyette merdivenlerin altında askıya asılıydı. Üstü çıplak, sağ ayağı kırık ve sol gözünde yara vardı. Bu arada, bizlere de elektrikli işkence yapıp ayak ve ellerimiz coplanıyordu. Daha sonra Kadir Aslan beni yanına çağırarak, üç milyonlara karşılığında bizleri serbest bırakacağını söyledi. Ben de bu paranın olmadığını, taksimi verebileceğimi söyledim, kabul etmedi. Daha sonra işkence yeniden başladı. Yüzbaşı, 'hepinizi öldürecekim, buradan sağ çıkmayacaksınız' dedi. Ağzımıza tuz koyup suyla içiriyorlardı." Abisinin karısını ve 6 aylık çocuğunun da gözaltına alındığını belirten Mahmut Tüysüz, "Abimin işkence

ile öldürüldüğünü gözlerimle gördüm" dedi. Bu arada, işkenceci yüzbaşı Kadir Aslan'ın daha önce de Ceylanpınar'ın Muratlı köyünde halka işkence yaptığı belirtildi. Yüzbaşının yaptığı işkenceleri yayınlayan Karadağ gazetesi ise, Urfa Valisi Alpaslan Karacan tarafından, "devletin kolluk görevlilerinin küçük düşürüldüğü" gerekçesiyle süresiz kapatıldı. Adnan Tüysüz olayı ile ilgili Ceylanpınar'a gelen SHP Urfa milletvekili Vecihi Ataklı ve Diyarbakır milletvekili Kadir Narin yetkililerden bilgi aldı. Konuyla ilgili milletvekillerinin sorularını yanıtlayan Ceylanpınar Kaymakamı Aziz İnci, soruşturmanın adli yetkilileri ilgilendirdiğini belirterek, "Olğanüstü hal kanunu bizlere bir takım yetkiler vermiştir. Ama bu idari yöndedir. Devletin Valisi bir yüzbaşının üzerinde etkili olamıyorsa, bir ilçe Kaymakamı ne kadar etkili olur. Alt kademelerdekilerin yetkileri sınırlanmadığı sürece bu tür olaylar eksilmeyecektir" derken, Savcı Yardımcısı Fikret Cezik de, "Durumu Urfa Valisi Alpaslan Karacan ve Adalet Bakanlığı'na bildirdik. Cesedin bulunması için de helikopter istedik, ancak gelmedi" şeklinde konuştu. **Diyarbakır • Özel**

NEWROZ kana bulandı!

Stockholm • ANK

□ Münih'de düzenlenen Newroz gecesinde çıkan çatışmada bir kişi öldü, iki kişi yaralandı. Kısa adı KOMKAR olan, Almanya'daki Kürt İşçi Dernekleri Federasyonu'nun Münih'de düzenlediği Newroz gecesinde çatışma çıktı, olayla bağlantısı olduğu sanılan bir kişi öldü, iki kişi de yaralandı. Olaydan sonra, KOMKAR merkezinden yapılan açıklamada "Münih'de 7 Mart 1987 tarihinde düzenlediğimiz NEWROZ gecesinde, henüz salonun önhazırlıkları yapıldığı bir sırada 20-25 kişilik bir Apocu grup, silahlı bir saldırıda bulundu. Bıçak, sopa, demir ve zincirlerle dış kapıda görevli olan az sayıdaki arkadaşlarımızı etkisiz hale getirmeyi amaçladılar. Kapıları kırarak içeriye gözyaşartıcı gaz bombaları attıktan sonra, silah ve diğer saldırı aletleri salona saldırdılar. Bu saldırı sonucu bir arkadaşımız bıçak darbeleri sonucu ağır, diğer bir kaç arkadaşımız ise, sopa, demir ve zincirle-

re hafif yaralandılar. Olaydan bir süre sonra, Emniyet yetkilileri salondan yüz metre ötede bir cesedin bulunduğunu bildirdiler." denildi. Gerek tarihsel konumu ve gerekse taşıdığı politik mesajlarla Kürt halkının yaşamında önemli bir yeri olan NEWROZ'la ilgili bir gecede çıkan bu çatışma kitle içinde endişe yarattı. Her yıl Avrupa'nın bir çok şehrinde kültür geceleri ve toplantılarla kutlanan NEWROZ, bu yıl da 14 Şubat'tan bu yana Avrupa'nın büyük şehir merkezlerinde kutlanmaya başlanmıştı. Kutlama geceleri 9 Mayıs'a kadar sürecek.

Münih gecesinde yaratılan olayla ilgili olarak, Kürdistan Press'in baskıya gireceği şu ana kadar (11 Mart, saat 07) PKK'nın herhangi bir açıklaması gazetemize ulaşmadı.

Türkiye Sıkıştırılıyor!

ANK • Dinleme servisi

□ Türkiye'nin AET'ye tam üyelik için bu yıl sonuna kadar başvuru niyetini açıklaması, topluluk üyesi ülkelerde yoğun tartışma ve yorumlara konu olmaya devam ediyor. Geçtiğimiz haftalarda Batı Avrupa gazetelerinde ve diğer basın-yayın organlarında bu konuda bir çok makale yazıldı. BBC'ya bağlı radyo istasyonlarından 4. Radyo "Dünyada bu gün" programını bu konuya ayırdı. Rodyo yorumunda, Türkiye'deki "aydınlar", ülkelerinin dünyadaki yerinin kesinlikle Avrupa olduğu konusunda hiç bir kuşku ve tereddüt duymuyorlar, diyor ve şöyle devam ediyor "Türkler tam üyeliğin yararlarını tartışırken, Starsburg'daki Avrupa Parlamentosu da, sakıncalarını tartışıyor. Türkiye'nin başvuru işlemlerini topluluk adına izleyen Avrupa Parlamentosundan bir İngiliz milletvekili şunları belirtiyor:

"...Önce ekonomiye bakalım. Türkiye'nin ekonomisi Ortak Pazar'a katılacak güçte değil. İç siyasi duruma gelince, tam kapsamlı ve açık seçim henüz yapılmadı. İnsan hakları alanında iyileşmeler var. Ama yeterli değil. Son olarak da Ortak Pazar anlamında tam bir demokrasi olabilmesi için bir çok anayasal değişiklik yapılması gerekiyor. Bir de dış siyasi etkenler var tabii. Yunanistan'ın her üye gibi veto hakkı olduğuna göre, Türkiye'nin önce Kıbrıs konusunda ve Ege anlaşmazlığında, Yunanistan'la, kabul etmediği bir uzlaşmaya varması gerekecek..."

Türkiye'nin tam üyelik için aşması gereken bütün engeller arasında en ciddi ve en büyük olanı Yunanistan'ın itirazı gibi görünüyor. Yunanistan hükümetinin Ortak Pazar işlerinden sorumlu Bakan'ı Theodoros Angelos ise, Türkiye'nin tam üyeliği konusunda şunları belirtiyor: "...Özal gibi kişiler, siyasi açıdan geleceğe bakış tarzlarında bazen ılımlı olabilir. Ama aslında hepsi de sürmekte olan askeri cuntanın kuklalarıdır." Theodoros Angelos, Türkiye'nin tam üyelik başvurusunu hemen veto etmeye niyetlerinin olmadığını, başvurunun Avrupa Komisyonu tarafından incelenmesine izin verileceğini, o zaman zaten sadece kendilerinin değil, ilk aşamada herkesin başvurusu veto edeceğini ileri sürüyor. "Komisyon aşamasında zaten bütün üyeler başvurusu geri çevirecektir. Ne kısa, ne de orta vadede Türkiye'nin tam üyeliğinin kabul edileceğine ihtimal verilmez. Bundan sonrası da Türkiye'nin bileceği iş..."

Bu görüşleri savunan Yunanistan'la doğrudan bir tartışmaya girmekten kaçınan Türkiye, diğer Ortak Pazar üyelerinin, Yunanistan üzerinde gerekli baskıyı oluşturacağını ümit ediyor olabilir. Ama başta Batı Almanya olmak üzere bir çok üye ülke Türkiye'nin ekonomik durumunun gerçekten kötü olduğunu, Portekiz ve İspanya'nın ardından, Türkiye'nin de üye olmasıyla topluluktaki ekonomik işleyişin tahammül edilmez hale geleceğini düşünüyorlar. Gerçekten de istatistik-

ler parlak değil. Türkiye'nin 25 milyar dolar dış borcu var ve işsizlik % 20 dolayında."

Radyonun yorumunda daha sonra, Türkiye'nin coğrafik ve stratejik konumuna değiniyor ve Türk yetkililerinin bunu bir pazarlık konusu haline getirebileceklerini ekliyor. Ayrıca, eğer, Ortak Pazar tarafından reddedilirse, Türkiye'nin Arap dünyası ile daha yakın ilişkiler içine girebileceğini vurguluyor. Yorumcuya göre: "Eğer Türkiye İslam dünyası ile ilişki içine girerse ne olur? Bunun tartışılması bile Brüksel'de ürpertiler yaratıyor".

Ortak Pazar'da Türkiye adına konuşanlar ise, Türkiye'nin sanayileşme yolunda olduğunu, nüfusunun hızla arttığını ve bu anlamda Avrupa için iyi bir pazar olarak değerlendirilebileceğini belirtiyorlar.

Bu arada, Türkiye'de gelişen sorunlar, Türk devletinin Kürdistan'da giriştiği barbarca uygulamalar ve Irak ile Suriye sınırlarında gelişen ve hergün biraz daha vahim bir hale gelen olaylar, evdeki hesabın, çarşıya pek uymayacağını gösteriyor. Nitekim, Türk devletinin son saldırısından sonra, Avrupa Parlamentosu'na arkaarkaya iki karar tasarısı verildi. Bu karar tasarılarında, "Türkiye'nin Irak-İran savaşından yararlanarak Musul ve Kerkük'ü olası bir işgali kınanıyor ve ABD'nin böyle bir saldırıyı kolaylaştırmaması ve onaylamaması isteniyor"; aynı biçimde, Ortak Pazar ülkeleri Dış İşleri bakanlarından da, bölgenin Türkiye tarafından işgaline karşı duyarlı olmaları isteniyor. AET bakanları Türk yetkilileri nezdinde Kürt halkının insani haklarının ihlali konusunda da protesto edildi.

Dier bir karar tasarısı ise Komünist Grup adına, önümüzdeki hafta Strasburg'da yapılacak olan Parlamento Genel Kurulu'nda görüşülmek üzere verildi. Bu tasarıda da, Kürt halkının Türk uçakları tarafından bombalanması kınanıyor ve Ortak Pazar Bakanlar Konseyi'nin de derhal harekete geçmesi isteniyor.

Gazetemizin diğer yazılarında da yer aldığı üzere, bu tasarıların tartışılmak üzere Konseyde beklerken, son olaylardan ötürü Avrupa, Kürtlerin arkaarkaya yaptıkları protesto eylemleri ile sarsılmaktadır.

PPKK davası sonuçlandı

Armanç • Stockholm

□1984 yazında açılan PPKK Ankara davası, 17 Şubat'ta sonuçlandı. Dava sanıklarından 'kişi toplam 113 yıl 6 ay ağır hapis cezası aldılar. TCK'nun 125 ve 168/2. maddelerinden yargıyana sanıklardan Osman Tokgöz, İzzet Oğuz Kandemir, Mehmet Şahin, Hüseyin Umdum, Cuma Ali Gökçalp, Ekrem Karahan ve Ubeydullah Kaplan 13 yıl 4 ay ağır hapis, 4 yıl 5 ay sürgün ve haşat boyu kamu hizmetlerinden yasaklama cezalarına çarptırıldılar. Mustafa Mencütek 14 yıl 8 ay, M. Şerif Müştak ise 4 yıl ceza aldılar. 17 sanık beraat etti. Hapisedeki ağır işkencelerden dolayı tahliyesinden bir süre vefat eden Mehmet Sönmez'in dosyası ise davadan düşürüldü.

"Yeni Sürgünlere Hayır!"

Duisburg • ANK

Türk devletinin Kürdistan'da uygulamaya başladığı mecburi iskân yasasına karşı Batı Almanya'da biraraya gelen Kuzey Kürdistanlı ve Türkiyelî 14 örgüt, ortak bir bildiri yayınlıyarak mecbur iskân uygulamasını protesto etti. Örgütler yayınladıkları bildiride; "Tarihte Kürtlere karşı sürgün olayları ilk defa yapılmıyor. 1934 yılında çıkarılan Mecburi İskân Kanunu ile yüzbin'i aşkın Kürt, Batı Anadolu'ya sürülerek, % 5 oranında serpiştirilerek asimile edildi. Yine, 1938'de kanla bastırılan Dersim ayaklanmasından sonra, yüzbin'i aşkın Kürt batıya sürüldü. İşte şimdi atılmak istenen bu yeni adım, bu politikanın bir devamı..." olduğunu belirten, Avrupa Dev-Genç, Birlik Yolu, Devrimci İşçi, Devrimci Kurtuluş, DİBAF, FİDEF, Gerçek ADK, İşçi Gerçeği, KKDK, KOMKAR, KURD-KOM, Kürdistanlı Devrimciler, Rızgari Federal Almanya, TSK-DK, örgütleri, "yeni sürgünlere hayır diyoruz. Kürt halkı ile dayanışma içinde olduğumuzu açıklıyoruz. Faşist rejimin bu uygulamalarına karşı mücadele etmeyi bir insanlık görevi olarak görüyoruz. Tüm demokratik örgüt ve kişileri bu çağdışı barbarlığa karşı çıkmaya, onu protesto etmeye çağırıyoruz" dediler. Geçtiğimiz hafta Türk savaş uçaklarının Güney Kürdistan'a yönelik saldırısının da gündemleşmesi sonucu, 7 Mart 1987 tarihinde Batı Almanya'nın, Berlin, Köln, Hamburg, Nürnberg, Münster, Essen ve diğer bazı kentlerinde Türk temsilcilikleri ve resmi kuruluşlarına yönelik sürgün politikasını ve Türk saldırısını protesto niteliğinde eylemler gerçekleştirildi.

KURDISTAN PRESS

Kurdisk Tidning
Utkommer varannan vecka
Nummer; 13/5
11 Marsh • Avdar 1987

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08-295056
Redaktion sekreterare
Çetin ÇEKO, 08-298332
Teknisk sekreterare
S. SERDAR, 08-984743
Administration-Prenumeration
B. AZAT, 08-298332

Postadress: Box 7080, 17207 Sundbyberg
Besöksadress: Örsvangen 6C, Hallonbergen/Tfj; 146)
8-29 83 32
Telex: 131 42 ANK S
Bankgiro: 343-5559
Postgiro: 2 65 33-0
Tryckeri: Idrottsbladet / Södertälje

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJİN • 15 GÜNLÜK GAZETE

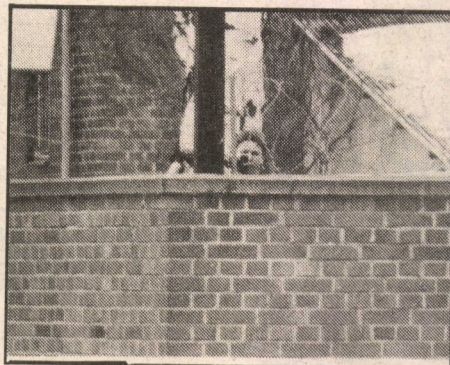
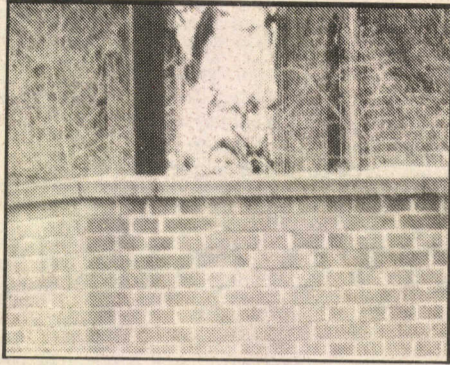
II ADAR • MART 1987

ISSN 0283-4898

ALMANYA 2.5 DM.
HOLLANZA 3 G
SKANDİNAVİEN 10 SK
FRANSA 10 FF
İSVİÇRE 2.5 Sfr.
AMERİKA 1.5 \$
AVUSTURALYA 1.5 \$(USA)
İNGİLTERE 1 £

Büro ; Örsvängen 6C, 172 42 Sundbyberg • Yazışma adresi / Navnişan : Box 70 80, 172 07 Sundbyberg-Sweden • Tlf. (46) 08-29 83 32 • Tx. 131 42 ANK S • Postgiro 2 65 33 — 0; Bankgiro: 343-5559

Kalın duvarların ve dikenli tellerin arkasındaki meraklı gözler

Türk Elçiliklerinde gizli objektifler!

Yukarıdaki resim, 8 mart günü Stockholm'de Türk elçiliğine karşı yapılan bir protesto sırasında, dikenli teller ve yüksek duvarlarla korunan elçilik binasının bahçesinden göstericilerin resimlerini gizlice çeken bir Elçilik görevlisi'ne ait. Sorun açık değil mi? Türk elçilikleri MİT merkezi gibi çalışıyor... foto:AZAD 3 ©; ANK

Türk Ordusu'nun saldırısı lanetlendi!

□ Türk ordusunun Güney Kürdistan'a yaptığı saldırıyı protesto amacıyla, Avrupa'nın çeşitli kentlerinde Kürt örgütleri tarafından protesto eylemleri yapıldı. Protestocu Kürtler, işgalci Türk ordusunun Kürdistan topraklarından çekilmesini istiyerek şu sloganı attılar: "İşgalci ordu Kürdistan'dan defol!".Avrupa kentle-

rinde sırasıyla yapılan eylemler şunlar:

Batı Almanya-Hamburg

Aralarında kadın ve çocukların da bulunduğu 60 kadar Kürt, Türk devletinin Güney Kürdistan'a saldırısını protesto etmek amacıyla, Hamburg Türk Hava Yolları (THY) bürosunu işgal etti. Daha sonra

olay yerine gelen basın ve televizyona olayın mahiyeti anlatılarak protestoya son verildi.

DORTMUND

Dortmund Kürdistanlı Öğrenciler Komitesi'nin girişimiyle, Alman ve Kürt öğrencilerinden oluşan bir grup, THY'na bağlı

bir seyyahat acentasını 7 Mart günü saat 10:00'da işgal etti.

Türk ve Irak devletlerinin protestosunu içeren açıklamalar basına ve televizyona verildikten sonra, polisin müdahale etmesiyle eyleme son verildi.

Devamı orta sayfada